

ЖАМИЯТ

№ 33 (759)
2021 йил
19 август,
Пайшанба

2006 йил 31 августдан
чоп этила бошлаган

Ижтимоий-сиёсий газета

www.bong.uz

jamiyatgzt@mail.ru

t.me/bonguz1

УШБУ СОНДА:

Тахририятимизга аҳолидан мурожаат келиб тушди.
“kin.uz” сайтида ҳам ушбу муаммо муҳокамаси олиб чиқилганди.
Мурожаатдан сўнг мавзуга кайтишимизга тўғри келди.
Ўрганишлар натижасида аниқ бўлдики:

“ҲОКИМ ВА ПРОКУРОР КЕЛИШОЛМАЁТГАНМИШ...” ЗАРАФШОНДА НИМА ГАП?

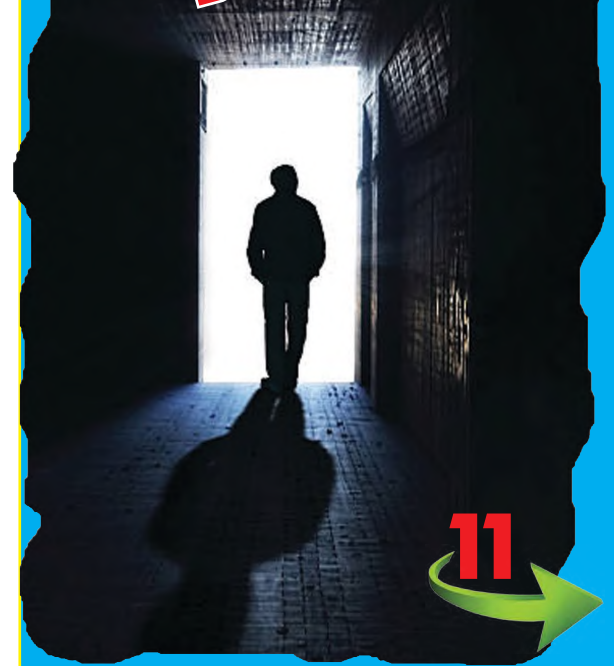

ЁШЛАРГА
СИЙҚАСИ ЧИҚҚАН УСУЛЛАР БИЛАН ЭМАС,
АНИҚ ФИКРЛАР БИЛАН ТАРБИЯ
БЕРСАК...

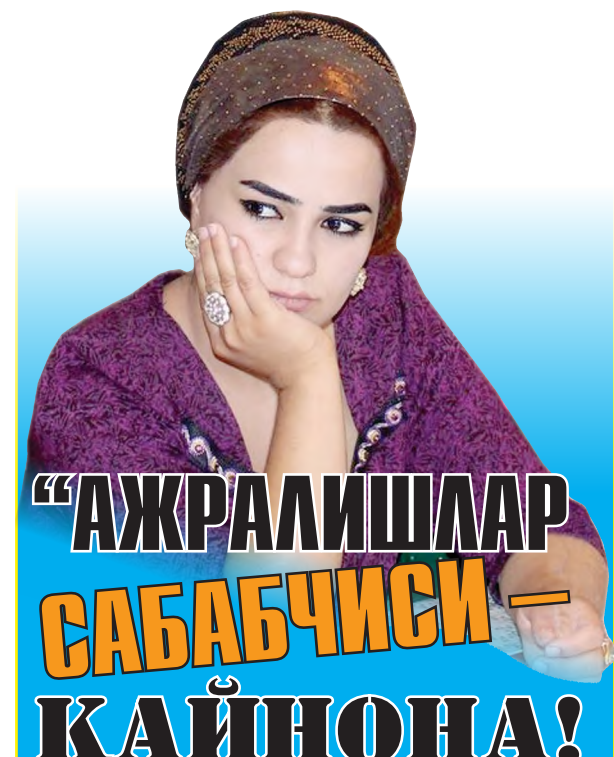
ҚИСКА
САТРЛАРДА
ЎҚИҲ!

Мактабгача таълим хизматларини кўрсатишда мобиль гуруҳлар фаоли-
яти кенгайтирилади .

МАЪНАВИЙ БЎШЛИК У ҚАЕРДАН БОШЛАНАДИ?

11

“АЖРАЛИШЛАР
САБАБЧИСИ —
ҚАЙНОНА!
Афсуски, баъзан қайноналар
оилада ҳукмрон бўламан
деб гулдек оилаларни
барбод қилаётгани,
фарзандларни эса тўлиқсиз
оилада камол топишга
маҳкум этаётгани рост.

2

Оила — муқаддас даргоҳ. Уни асраб-авайлаш эса, оила асосчилари бўлган эркак ва аёлнинг бурчи. Афсуски, сўнгги вақтларда бу бурчни кўпчилик унутяпти. Не-не орзулар билан қурилган оилалар бир йил ўтмай ажрим ёқасида турибди. Хўш, бунинг сабаби нима?

Рақамларга қарайдиган бўлсак, фуқаролик ишлари бўйича Самарқанд шаҳар судида жорий йилнинг биринчи ярим йиллигида оилавий ажримлар бўйича 689 та иш қўрилган, шуларнинг 410 таси қаноатлантирилган бўлса, 20 таси тугатилган. Ўтган 2020 йилнинг биринчи ярим йиллигида эса 530 та иш қўрилган бўлса, шулардан 407 таси қаноатлантирилган, 30 таси тугатилган. Бу эса йилдан йилга ажрим ёқасидаги оилалар сонининг кўпаяётганини кўрсатади. Сабаблари эса...

Онаси измидан чиқмайдиган эрлар

Шифохона. Аёлнинг ётганига бир ҳафтадан ошди. Кунига бир бор турмуш ўртоғи келади-ю, дарҳол кетади. Аёлнинг учинчи ҳомиладорлиги. Камқувват бўлганлиги учун шифокорларнинг тавсияси билан даволанаёпти. Бугун шифохонадан чиқадиган кун.

Афсуски, уйига олиб кетиш учун турмуш ўртоғи эмас, балки укаси келди.

— Баъзан уйлаб қоламан, наҳотки турмуш ўртоғим онасидан ўтиб, бирор қарор чиқара олмаса, — дейди кўзда ёш билан аёлгина. — Бу учинчи фарзандимиз. Ҳомиладорлигим бироз оғир ўтаётди. Кўнглим нималарнидир тусайди. Аммо эрим қайнонамдан ўтиб олиб бермайди. Пул бор, аммо эркинлик йўқ. Қайнонам келин доим хизматда бўлиши керак, унинг касал бўлишга ҳақи йўқ, дейди. Ҳар гал бирор жойим оғирса, ота-онам даволатади. Кейин уйга ташлаб кетишади. Бундай яшаш жонимга тегди. Ажрашганим минг бор яхши.

Аёл кўзда ёш билан шу қарорга келганди. Хонадаги аёллар фарзандларини тирик етим қилмаслигини, аёл киши сабрли бўлиши кераклигини айтишди. Аммо бу унинг сўнгги қарори эди. Афсуски, баъзан қайноналар оилада ҳукмрон бўламан деб гулдек оилаларни барбод қилаётгани, фарзандларни эса тўлиқсиз оилада камол топишга маҳкум этаётгани рост. Бу биргина ҳолат эмас.

Маҳалла оилаларни яраштиришга аралашмай қўйди

— Жорий йилнинг биринчи ярми бўйича олиб борилган ишларни таҳлил қиладиган бўлсак, ўтган йилга нисбатан оилавий ажримлар бўйича ариза-

лар қарийб икки юзтага кўпайган. Ярашган оилалар эса 10 тага камайган, — дейди фуқаролик ишлари бўйича Самарқанд шаҳар судининг раиси Тўлқин Усмонов. — Ажрашаётган шахслар билан етарлича тушунтириш ишлари, яраштириш чоралари қўрилаётганлигига қарамай оилавий низоларнинг кўпаяётганини инкор этиб бўлмайди. Оилаларни яраштириш учун берилётган 3 ойдан 6 ойгача бўлган муҳлатда, на маҳалла, на жамоатчилик бунга эътибор бермайди. Эр ёки хотиндан маҳалладан вакил келдими сизлар билан суҳбатлашишга, десак “йўқ” деган жавобни эшитамиз. Шаҳарда маҳалла фуқаролар йиғинларининг аҳоли билан ишлаш, уларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш борасидаги ишлари талаб даражасида эмас. Оилаларнинг нега ажрашаётганлиги, келиб чиқиш омиллари, уларни олдини олиш чоралари бўйича таҳлил

қилинмаган. Оддий мисол, баъзан ёш оилалар сарпо-суруғлар, мебеллар сабаб ҳам ажрим ёқасига келиб қоляпти. Агар маҳалла, оила бошлиқлари оила мустақамлигига эътиборли бўлса, ёшларимизга тўғри йўл кўрсатса, иш судгача етиб келмайди.

Дарз кетган ҳар бир оилада аршларзага келади. Бегуноҳ норасидалар тирик етим бўлади. Улар нафақат моддий таъминотда қийинчиликларга дуч келади, балки бу руҳий оламига ҳам

салбий иллатлар сабаб кўплаб оилалар барбод бўляпти, — дейди Т. Усмонов. — Шуниндек, аёлларимизни чет давлатга ишга кетаётгани, хиёнат, эркакларни оилани моддий томондан таъминлай олмаётгани, қайноналарнинг ҳаддан зиёд зуғуми, баъзан жинсий ожизлик сабаб ҳам оилалар ажрашиб кетяпти. Яқинда эри хотинини хиёнат устида қўлга олгани сабаб ажрашишга берилган ишни кўриб чиқдим.

Ўрганишлар шуни кўрсатдики, эрининг ўзи дастлаб хиёнат кўчасига кирган. Уйга, хотинига эътибор қаратмаган. Бунинг устига ўртоғига пул бериш эвазига хотинини хиёнат кўчасига бошлаган. Барчасини видеога олиб судда исбот сифатида фойдаланяпти. Хотин эса уятдан ерга қараган. Шунда камераданги бир ҳолат эътиборимни тортди. Эркак киши ҳар замон камерага қараб зўр деган ишора қиляпти. Демак бу ерда бир гап бор. Ўзаро суҳбатларда эса, бу ҳолат атайлаб уюштирилгани маълум бўлди. Шунда уларнинг ўзига нисбатан жинсий иш очдик. Бундай ҳолатлар ҳам афсуски учраб туради.

Яна бир кўп учрайдиган ҳолат. Эр мардларга хотинини чет элга ишлашга юборади. У ерда нима иш қилишидан қатъий назар у ўз ориятини бир четга суриб юборди. Хотин мўмайгина пул юборади. Келгач, гўё эркаклик гурури уйғонаёпти-ю, хотин билан яшагиси келмайди. Шундай ҳолатда олдинроқ шу гурур уйғонса бўлмасмиди, дейсан холос. Фарзандлар эса аросатда. Шунингдек, оиланинг моддий таъминотига яраша иш ҳақи ёки тadbиркорлик билан банд бўлиши бу оиланинг тўла тўқис тинч-тотув яшаш манбаи эканлигини айтмоқчиман. Бунда бандлик бошқармаси, жамоатчилик, маҳалла фуқаролар йиғини томонидан оилаларнинг иш билан бандлигига жиддий эътибор бериш зарур, бизнингча.

Халқимизда «Бир кун жанжал чиққан уйдан қирқ кун барака кетади», деган мақол бор. Баракаси, хотиржамлиги ариган оилада эса тинчлик, фаровонлик бўлмайди. Оилалар ажрим ёқасига келаверади. Шунинг учун энг аввало, ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш, оила муқаддас кўрғон эканлигини тушунтириш лозим. Бунда ота-оналарнинг, маҳалла-қуйнинг ўрни жуда катта.

Замира БОЛТАЕВА

Инсонга масъулиятни унутиш ҳеч қачон рўшнолик олиб келмаган. Бу ҳаётнинг оддий талаби, қонуниятидир. Бироқ орамизда шундай тоифа кишилар борки, зиммасидаги масъулиятдан четга оғиш хатарли эканлигини билсада, кўнгли туссаган ишни қилаверади. Энг ёмони жиноят кўчасига ҳам кўркмасдан қадам ташлайди.

Шомил (исмлар ўзгартирилган) ҳам масъулиятсизлиги ортида суднинг қора курсисига ўтиришига тўғри келди. Жиноятга сабаб бўлган воқеанинг қисқача мазмунига тўхталганимиз маъқул. Хуллас, Шомил дори-дармон савдоси билан шуғулланувчи корхоналарнинг бирига ҳайдовчи бўлиб ишга киради. Унинг бир вақтнинг ўзида ҳайдовчилик билан биргаликда экспедитор вазифасини ҳам бажарарди. Бироқ унинг энг катта масъулияти шунда эдики, дори воситаларини корхона раҳбариятини хабардор қилмаган ҳолда сотиши мумкин эмасди.

Шомил шу оддий қоидага амал қилиб тинчгина ҳаёт кечирса бўлди, олам гулистон эди. Лекин у зиммасидаги масъулиятни унутди. Фейли бузилиб нафс кутқусига учди. Гап шундаки, кунларнинг бирида Қосим исмли танишининг кўнғироғидан кейин жиний режасини тузиш ҳақида бош қотира бошлади. Қосим унга ишхонасида “Remdesivir for Injection 100 mg (BDREM-100)” дори воситаси бор-йўқлиги-

ни сўраган эди. Шомил эса унга борлигини, 714. 000 сўмдан сотилаётганини айтади. Гап орасида Қосимдан бу ишдан нима фойда кўриши билан қизиқади. Таниши эса унга дорини донасини 814. 000 сўмдан сотиб, кўриладиган фойдани истаса бўлиб олиши мумкинлигини таклиф қилади. Бу дори воситаси вирус инфекциясидан даволанишга мўлжалланганлиги сабаб унга талаб катта бўлгани ҳам қўшиб қўяди.

Бу гапни эшитган Шомил дарҳол корхона ҳисобчисига кўнғироқ қилади. Ўша доридан 15 дона кераклигини айтади. Ҳисобчи эса дори болрилигини,

фақат пул ўтказиш йўли билан сотиш мумкинлигини айтиб, рад жавобини беради. Орадан 40 дақиқа ўтиб Қосим унга кўнғироқ қилиб, доридан 60 дона сотиб оладиган мижоз тайёр турганлигини, шу учун ишни тезлаштиришни тайинлайди. Мўмай даромаддан кўзи кўр бўлган Шомил қинғир йўл тутишга киришади. Ўзига билдирилган ишончдан фойдаланиб дорилар сақланадиган омборхонадан 60 дона “Remdesivir for Injection 100 mg (BDREM-100)” дори воситасини олиб чиқиб кетади.

Бузоқнинг юргани сомонхонагача, деганларидек Шомилнинг бу жинояти тезда фош бўлади. У дориларни сотаётган вақтида ҳуқуқ-тартибот орган ходимлари томонидан қўлга олинади. Буни қарангки, жиноятчи қилимиши фош бўлганидан уялаш ўрнига турли боҳоналарни қидиришга тушади. нима эмиш сотилган дори пулларини корхона кириб қилиб қўймоқчи экан. У тўқибан чўпчакка ўзи ҳам ишонмаслигини билсада безбетлиги жиноятини хаспўш-лашга имкон бермади.

Одатда шундай бўлади. Жиноятчи қилмиши фош бўлганидан ўзини минг хунарга солиб, айбсизман, дейди. Лекин қилмиш-қидирмиш, деганларидек жиноят жазосиз қолмайди.

Санжар ИБАДОВ,
Жиноят ишлари бўйича Яққасарой туман суди судьяси

Кисқа
сатрларда
ўқинг

Иқтисодий тадқиқотлар ва ислоҳотлар марказининг
ҳудудий филиаллари ташкил этилди.

ТАРБИЯ ТАНАФФУСНИ КЕЧИРМАЙДИ!

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламдаги маънавий-маърифий ислохотлардан қўзланган асосий мақсад — бугунги мураккаб ва таҳликали замонда юртимизда тинчлик ва барқарорликни, халқимиз фаровонлигини таъминлаш, ёшларимизни миллий қадриятларимиз асосида ватанпарварлик, фидойилик ва яратувчанлик руҳидан тарбиялашдан иборатдир. Сўнгги йилларда Президентимиз маънавият ва маърифат масаласига давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида катта эътибор қаратилмоқда.

Янги Ўзбекистонни, янги ҳаёт, янги жамият қуриш йўлида амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида маънавий-мафкуравий ишларнинг назарий асоси бўлган миллий ғояни ривожлантириш масаласи ғоят муҳим аҳамиятга эга. Шу боис, таниқли олим, зиёли ва етакчи экспертлар томонидан миллий ғоя концепцияси лойиҳаси ишлаб чиқилиб жамоатчилик муҳокамасига қўйилди. Унда “Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари” деган бош ғоя асосида амалга ошириладиган энг муҳим вазифалар белгиланди.

Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлис ва халққа Мурожаатномасида, “Ёшлар Форуми”да ҳамда хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган йиғишидаги маърузаларида ҳамда 2021 йилнинг 19 январидagi Республика маънавият ва маърифаат кенгашининг видеоселектор тарзида ўтказилган мажлисида ҳам маънавий-маърифий соҳалар ривожини учун устувор бўлган вазифалар таҳлил қилиниб, зарур чоралар белгилаб олинди.

Ушбу йиғилишдаги маънавий тарбиянинг энг муҳим хусусиятлари — соғлом тафаккур, бағрикенглик, илғор демократик қоидаларга жиддий эътибор, ахлоқий ва миллатлараро муносабатлардаги мўътадиллик тамойиллари билан жиддий уйғунлашганлиги, кенг жамоатчилик томонидан чуқур таҳлил қилинганлиги эътиборга олинди, давлатимиз раҳбари томонидан 2021 йил 26 мартдаги “Маънавий-маърифий ишлар тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори имзоланди. Ҳозирги шароитда фуқаролар, айниқса ёшларнинг маънавий-маърифий руҳиятини тўғри шакллантиришга, уларнинг миллий ўзлиги-

мизни теран ҳис қилишлари учун ота-боболаримиз яратган буюк тарихимизга эҳтиром ҳисларини янада ошириш, уларни ватанпарвар, юксак эътиқодли шахс сифатида тарбиялашда ўз ечимини кутаётган муаммоларнинг ҳал қилинишида асосий омиллардан бўлиб ҳизмат қиладиган муҳим қарор сифатида эътироф этилди.

Мазкур жараёнлар эътиборга олинди, жорий йил март ойидан бошлаб, бутун мамлакатимизда бўлга-

ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш асосида маънавий-маърифий фаолиятни ташкил этиш ва ривожлантиришдан қўзланган асосий бош мақсад — Ватани, миллатига чексиз садоқати, ўз миллий қадриятлари, анъаналари, урф-одатларини авайлаб асрайдиган, юксак маънавий-ахлоқий, ғоявий-мафкуравий сифатларини шакллантириб, такомиллаштириб борадиган шахсларни тарбиялаш, асосий негиз сифатида қаралмоқда.

“Янги Ўзбекистон — Учинчи Ренессанс сари” тамойили асосида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш, аҳолини ёт ғоялар таъсиридан ҳимоя қилиш, миллий қадриятларга ҳурматни мустаҳкамлаш, давлат ва жамоат ташкилотлари, меҳнат жамоаларининг маънавий-маърифий фаолиятини мувофиқлаштириш, аҳолини маъна-

агентлигининг ташкил этилиши, 30 июнь санасининг “Ёшлар куни” деб белгиланиши, жойларда Президент мактаби ва ижод мактабларининг ташкил этилганлиги, ёшларимизнинг турли олийгоҳларда, чет эллардаги нуфузли ўқув юртларида ўқиб, илм эгаллаш имкониятига эга бўлаётганлиги шубҳасиз халқимиз маънавий дунёсининг бойишига хизмат қилмоқда.

Сўнгги беш йил давомида Президентимиз раҳбарлигида нафақат иқтисодиёт ва сиёсат, балки маънавий-маърифий ишлар тизимида ҳам аниқ ва манзиллар ишлар кўлами белгилаб олинди ва амалий ишлар бажарилди. Чунончи, пандемия шароити бўлишига қарамастан аҳоли саломатлигини нафақат ҳимоя қилиш, ҳатто мустаҳкамлаш тизими йўлга қўйилди. Туман ва шаҳарларда, ҳар бир маҳаллада оилалар, аёллар ва ёшлар билан манзилли ишлаш бўйича “Темир дафтар” тизими жорий этилди.

Жорий йилнинг 15-16 июнь кунлари Тошкент шаҳрида Марказий Осиёнинг бешта ва Жанубий Осиёнинг саккизта мамлакат раҳбарлари иштирокида “Марказий ва Жанубий Осиё: Минтақавий ўзаро боғлиқлик, таҳдидлар ва имкониятлар” Халқаро конференциясининг самарали ўтказилганлиги мамлакатимизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги нуфузини янада оширди.

Мамлакатимиз мустақиллигининг 30 йиллиги тобора яқинлашаётган бир пайтда шаҳримиз зиёлилари ҳам барча соҳалардаги каби маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини янада ошириш йўлида ўз билими, куч ва имкониятларини сафарбар этиб бораверади.

Мухиддин ҚЎЗИБОЕВ,
Республика маънавият ва маърифат маркази Бекобод шаҳар бўлини маси раҳбари

Юртбошимиз ташаббуси билан Ёшлар ишлари агентлигининг ташкил этилиши, 30 июнь санасининг “Ёшлар куни” деб белгиланиши, жойларда Президент мактаби ва ижод мактабларининг ташкил этилгани, ёшларимизнинг турли олийгоҳларда, чет эллардаги нуфузли ўқув юртларида ўқиб, илм эгаллаш имкониятига эга бўлаётганлиги, шубҳасиз, халқимиз маънавий дунёсининг бойишига хизмат қилмоқда.

ни каби Бекобод шаҳрида ҳам “Янги Ўзбекистонда эркин ва фаровон яшайлик!” ғояси остида “Бекобод шамоли садоқати!” шиори билан кенг қамровли маънавият фестивали, тизимли тарзда маънавий-маърифий тадбирлар ўтказиб келинмоқда. Бунда меҳнат жамоалари ва маҳаллаларда маънавият ва маърифат кенгашлари фаолиятини такомиллаштириш масалаларини муҳокама қилиш билан бирга устувор вазифаларни белгилаш, маънавий-маърифий ишларни янада ривожлантириш, бу борада давлат ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорлигини янада кучайтириш мезонлари белгиланди. Демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш

вий соғломлаштириш, китобхонлик маданиятини ва ҳуқуқий онгни юксалтириш, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликни олдини олиш бош вазифага айланиб қолди.

Ёшларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг салоҳиятини рўёбга чиқариш, узлуксиз таълим тизимида маънавий-маърифий ишларни янги босқичга кўтариш, “Ҳар бир нуруний — беш нафар ёшга мураббий” тамойили асосида маҳалладаги тарбияси оғир, уюлмаган ёшлар билан ишлаш тизими намунали йўлга қўйилди. Шунини алоҳида таъкидлаш керакки, бевосита Юртбошимиз ташаббуси билан Ёшлар ишлари

Кисқа сатрларда ўқинг

Кам таъминланган оилаларга болалар нафақаси жорий этилади.

“Бугунги кунда нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш, жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш ҳамда мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ва социал-иқтисодий салоҳиятини ошириш йўлида муҳим аҳамият касб этмоқда”.

**Ш.МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти**

Мамлакатимизда нодавлат нотижорат ташкилотлари ва бошқа фуқаролик жамияти институтларини қўллаб-қувватлаш, давлат органлари ва улар ўртасида ижтимоий шерикликни мустаҳкамлаш, самарали жамоатчилик назоратини амалга ошириш, шунингдек, ушбу соҳани тартибга солувчи ҳуқуқий базани такомиллаштириш борасида изчил ишлар амалга оширилди. Дарҳақиқат, ўтган йиллар давомида қабул қилинган қатор меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар мамлакатимизда фуқаролик жамияти институтларининг эркин, барқарор ва тизимли ривожланиши учун мустаҳкам замин яратди.

Бунда давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси ривожланишининг 2017-2021 йиллардаги бешта устувор йўналишлари бўйича ҳаракатлар стратегиясида белгиланган вазифалар муҳим ўрин тутди ҳамда фуқаролик жамияти институтларини ривожлантириш, уларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, давлат ва жамият қурилишини такомиллаштиришнинг асосий йўналишини белгилайди.

“Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили” Давлат дастурида ҳам бу масалага алоҳида эътибор қаратилган бўлиб, унда нодавлат нотижорат ташкилотларининг ўрни ва аҳамияти, ижтимоий фаоллиги ва самардорлигини ошириш билан боғлиқ муҳим масалалар ўз ифодасини топган.

Шубҳасиз, улар бугунги кунда давлат органлари билан бир қаторда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари, демократик қадриятларни ҳимоя қилиш, ижтимоий, маданий ва таълимга эришиш билан боғлиқ масалаларни ҳал қилишда муҳим ўрин эгаллаб келмоқда. Йилдан йилга уларнинг аҳамияти жамиятимизда ўсиб бораётир.

Агар биз фуқаролик жамияти институтлари сонининг ўсиш динамикасига назар ташласак, мустақилликнинг дастлабки йилларида атиги 300 га яқин, 2015 йилда 8 минг ва бугунги кунга келиб фуқаролик жамияти институтлари сони 9 мингдан ортиқ нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолият юритилмоқда. Уларнинг ўрни ва фаоллик самардорлигини ошириш ҳамда со-

ҳада амалга оширилаётган ислоҳотларнинг давоми сифатида жорий йилнинг 3-4 -март кунлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Нодавлат нотижорат ташкилотларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, уларнинг фаолияти эркинлиги, ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарори ва “2021-2025 йилларда фу-

йлари” нинг ҳозирги кундаги ҳолати ўрганилди ва уларга ННТни жойлаштириш масалалари бўйича таклифлар ишлаб чиқилди. Жумладан, ЎзННТМА томонидан тайёрланган тартиб лойиҳаси очиқ мулоқотга қўйилди ва келиб тушган фикрларни ҳисобга олган ҳолда тасдиқланди.

Шунингдек, 2021 йил 3 мартдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Нодавлат нотижорат

ННТ доимо ТАШАББУСКОРМИ?

қаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги Фармони фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг замонавий босқичида янги саҳифани очиб берди.

Бундан кўзланган асосий мақсад, мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларда фаол иштирокчи ва ҳамкор сифатида нодавлат нотижорат ташкилотларининг ролини янада ошириш, уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясини мустаҳкамлаш, давлат томонидан қўллаб-қувватлаш қўламини кенгайтириш ҳамда уларга қулай шарт-шароитлар яратишдир.

ЎзННТМА 2005 йилда юртимиздаги 150 та фаолият юритувчи етакчи фуқаролик институтлари ташаббуси билан ташкил топган. Бугунги кунда келиб, ЎзННТМанинг 800 дан ортиқ ННТлар аъзо бўлиб, улар давлат ва жамият қурилишининг устувор масалаларини амалга ошириш, эркин ва очиқ, кучли фуқаролик жамиятини қуриш, жамият ҳаётини янада эркинлаштириш ва демократлаштириш мақсадида фаолият олиб бормоқда.

Таъкидлаш жоизки, қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий йилнинг март-апрель ойларида ЎзННТМА томонидан барча ҳудудларга хизмат сафарлари ташкил этилиб, “ННТ

ташкилотларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, уларнинг фаолияти эркинлиги, ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилинишини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарорида “Юксалиш” умуммиллий ҳаракати, “Тараққиёт стратегияси” маркази ва ЎзННТМА то-

Тошкент, Навоий, Фарғона ҳамда Хоразм вилоятларида ташкил этилган ва Қашқадарё вилоятида яъна битта коворкинг маркази ташкил этиш ишлари олиб бориляпти.

Янги Ўзбекистон янги ўн йилликка қадам қўйган бир даврда эришган натижаларимизни мустаҳкамлаш, амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотлар самарадорлигига эришиш нафақат давлат органлари, балки нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларидан ҳам фаоллик ва ташаббускорликни талаб қилади.

Бунинг учун давлат томонидан мазкур Қарор ва Фармон асосида ЎзННТМА аъзолари сонини жамият фаолият кўрсатаётган нодавлат нотижорат ташкилотлари сонига нисбатан 2021 йилда 10 фоизга, 2025 йилда 30 фоизга етказиш белгила-

ниб, нодавлат нотижорат ташкилотлари томонидан юқори турувчи ташкилотларга қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан киритилган таклифларнинг умумий сонини 2021 йилда 1000 тага, 2025 йилда 5 000 тага етказилишини таъминлаш вазифаси қўйилмоқда.

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, Халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари ҳузуридаги нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фондларига 2021 йилда 16 миллиард сўм, 2025 йилда 70 миллиард сўм миқдоридан маблағлар ажратиш, жорий 2021 йилда 50 та, 2025 йилда эса 250 та нодавлат нотижорат ташкилотлари раҳбарларини Президент ҳузуридаги Давлат бошқаруви Академиясида қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш режалаштирилмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш жоизки, мазкур ҳужжатларнинг қабул қилиниши юртимизда фуқаролик жамияти институтларининг барча тизимларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, ННТларнинг давлат томонидан қўллаб-қувватланиши билан боғлиқ ишларни сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариш, энг асосийси, фуқароларнинг жойларда амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёнларига шахсий дахлдорлик туйғусини янада кучайтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

**Б. МАШАРИПОВ,
Ўзбекистон ННТ миллий
ассоциацияси раиси биринчи
ўринбосари**

Агар биз фуқаролик жамияти институтлари сонининг ўсиш динамикасига назар ташласак, мустақилликнинг дастлабки йилларида атиги 300 га яқин, 2015 йилда 8 минг ва бугунги кунга келиб фуқаролик жамияти институтлари сони 9 мингдан ортиқ нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолият юритмоқда.

монидан 2021 йилда 6 та (Қашқадарё вилоятида 1 та, Навоий вилоятида 1 та, Тошкент вилоятида 1 та, Фарғона вилоятида 2 та, Тошкент шаҳрида 1 та) коворкинг марказлари, яъни фуқаролик жамияти институтлари фаоллари ўртасида самарали ҳамкорликни йўлга қўйиш, янги фуқаролик ташаббусларини амалга ошириш, мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалаларини муҳокама қилиш, мавжуд муаммоларнинг ечими юзасидан таклифлар тайёрлаш ҳамда шахсий билим ва кўникмаларини оширишга хизмат қилувчи марказларини ташкил этиш ташаббуси қўллаб қувватланди.

Бундай “coworing” майдончалари

**Қисқа
сатрларда
ўқинг**

1 сентябрдан иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва нафақалар ошади.

“ҲОКИМ ВА ПРОКУРОР КЕЛИШОВМАЁТГАНМИШ” ...

ЗАРАФШОНДА НИМА ГАП?

Президентимиз Бухоро вилоятига ташрифи давомида аҳоли фаровонлигини оширишга қаратилган ишларни изчиллик билан давом эттириш, хусусан, кўча маиший хизмат кўрсатиш шохобчалар тизimini ишга тушириш юзасидан тегишли мутасаддиларга зарур кўрсатмаларни берганиди. Маълум бўлишича, Юртбошимизнинг мазкур кўрсатмаларидан келиб чиққан ҳолда, Зарафшон шаҳрида тадбиркорликни ривожлантириш орқали ишсизлик сони кискартириш бўйича ўрганиш ўтказилган. Унга қўра, Зарафшон шаҳрида бугунги кунда Республика бўйича мавжуд бўлган 810 дан ортиқ хизмат турларининг атиги 145 тури кўрсатилиши аниқланди.

цияли қурилмаларни ўрнатиш бўйича тақлиф оммавий оферта кўринишида шаҳар ҳокими-ятининг расмий веб-сайтига қўйилиши ҳам мазкур жараённинг очик ва шаффоф бўлганлигини далолат беради.

Маълум бўлишича, вилоят прокуратураси томонидан 07.07.2021 йилда 59 нафар фуқароларга нисбатан чиқарилган энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатишга ружхат бериш ҳақидаги шаҳар ҳокимининг фармойишига билдирилган протести ҳам асосси.

Жумладан, протестда Ер кодексининг 23-моддасида ер участкаларига эгалик қилиш, фойдаланиш учун, ижарага ва мулк қилиб бериш ер ажратиш тарикасида амалга оширилиши, 34-моддасида ер участкаларини эгалик қилишга, фойдаланишга, ижарага бериш ва мулк қилиб бериш масалаларини кўриб чиқиш маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳузурида ер участкаларини бериш масалаларини кўриб чиқувчи комиссиялар томонидан амалга оширилиши белгиланганлиги кўрсатилган.

лани ечиш мақсадида, амалиётга мурожаат этилганда, амалиётда ушбу масалада турлича ёндашув мавжуд эканлиги аниқланди.

Хусусан, энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатиш учун Навоий вилояти Қизилтепа туман ҳокимияти ва Бухоро вилояти Бухоро шаҳар ҳокимияти томонидан ружхатнома кўринишида берилиши ҳам қонун талаблари доирасида деб бўлмади.

Сабаби Ўзбекистон Республикаси «Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида»ги Қонун талабларига асосан туман (шаҳар) ҳокимлари қарор ва фармойиш кўринишидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжат чиқариши белгиланган бўлиб, энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатиш учун ружхатнома кўринишида ружхат берилиши бирор-бир норматив-ҳуқуқий ҳужжатда назарда тутилмаган.

Бундан ташқари, Зарафшон шаҳар ҳокимининг энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатиш учун ружхат берувчи фармойиши тегишли мутасадди ташкилотларнинг, хусусан шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги ер участкалари бериш (реализация қилиш) масалаларини кўриб чиқувчи комиссия аъзоларининг имзо ва муҳрлари билан тасдиқланган тақлиф лойиҳалари асосида чиқарилган.

Шунингдек, йиллар давомида Зарафшон шаҳар ҳокимияти томонидан вақтинчалик муддатга энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатишга фармойиш асосида ружхат бериб келинганлиги ҳам аниқланган.

Бироқ қонун устуворлигини таъминлаш асосий вазифаси бўлган прокуратура органлари томонидан ушбу ҳолатлар, жумладан, мазкур фармойишларга ўз вақтида муносабат билдирилмасдан, назардан четда қолдирилган.

Шу билан бир қаторда, бугунги кунда давлатимиз раҳбари томонидан ҳудудларда тадбиркорликни ривожлантириш соҳасида бир қатор муҳим ислохотлар амалга оширилаётган бир пайтда мазкур протест фуқароларнинг тадбиркорлик фаолиятини бошлашга жиддий тўсиқ бўлиб хизмат қилмоқда.

Шунингдек, ҳозирда сиёсий жараёнлар яқин бир вақтда мазкур протест фуқароларнинг давлат ҳокимиятига бўлган ишончини пасайтиришга олиб келиши мумкин. Бу эса ўз навбатида мазкур сиёсий жараёнларга ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатмасдан қолмайди.

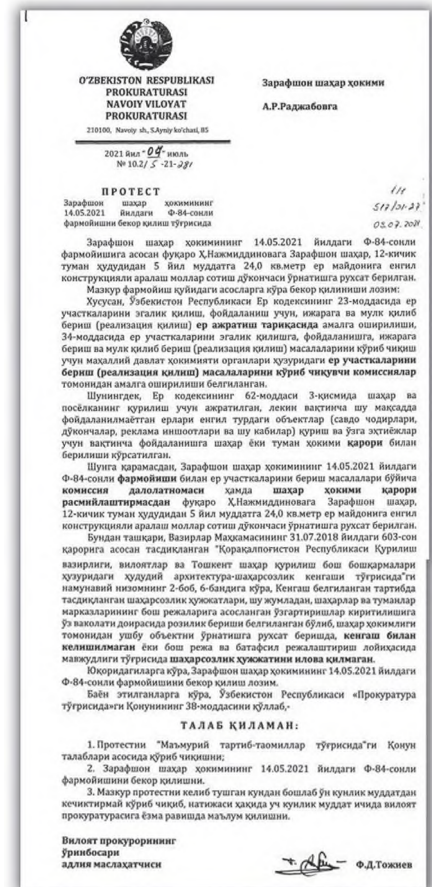
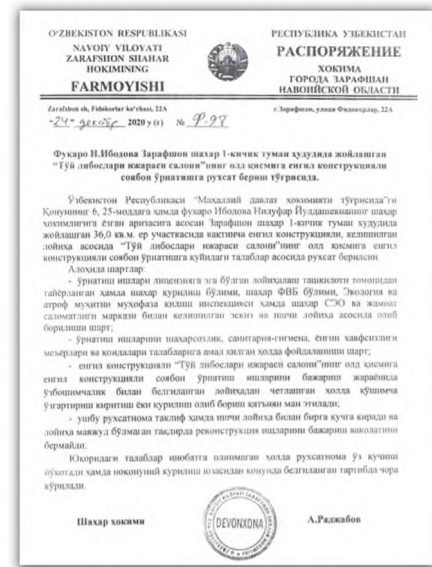
Масаланинг яна эътиборли томони шундаки, ушбу «келишмовчиликлар» келиб чиқишидан олдин, 2020 йилнинг 16 декабрь куни ҳокимлик шаҳар прокуратурасига хат орқали мурожаат қилиб, энгил конструкцияли кўча сервис объектларини вақтинча муддатга ўрнатиш юзасидан шаҳар ҳокимлиги фармойиши лойиҳаси тайёрлангани, мазкур фармойиш амалдаги қонунчиликка мувофиқ ёки мувофиқ эмаслигини сўраган.

Аммо прокуратура хатга жавоб қайтармаган. Шунингдек, шаҳар ҳокими ариза билан мурожаат қилган жами 139 нафар фуқарога энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатишга ружхат бериш бўйича фармойиш чиқарган. Прокуратура эса негадир 59 та фармойишга протест киритган.

Ҳокимлик ва прокуратуранинг ушбу «келишмовчилиги» ордидан тадбиркорлик қиламан деган 59 нафар фуқаро жабр кўрмоқда. Булар бизнинг ўрганишларимиз орқали маълум бўлганлари, холос. Ҳақиқий вазият қандай эканлигини эса мутасаддиларнинг жавобидан сўнг умумлаштириб тақдим этамиз. Хўш, ушбу ҳолат юзасидан мутасаддилар қандай фикр билдиради?

Муроджон РАҲМАТОВ, «Жамият» муҳбири

этилиб, унда аҳолига сифатли сервис хизматларини кўрсатиш, шу билан бирга, 200 дан ортиқ янги иш ўринларини яратиш мақсадида энгил конструкцияли кўча сервис объектларини вақтинча муддатга ўрнатиш юзасидан шаҳар ҳокимлиги фармойиши ва қарори лойиҳалари тайёрланганлиги, мазкур фармойиш

Чунки шаҳар қурилган вақтда хизмат турлари ҳам жуда кам бўлган ва бутун шаҳар инфратузилмаси шунга мослаб лойиҳалаштирилган. Давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган «маҳаллабай» ишлаш тизими бўйича ҳам ҳудудларда ўрганиш ишлари олиб борилганда, маҳаллаларда жуда кўплаб хизмат турларини ташкил этишга эҳтиёж юқорилиги билдирилган. Айнан маҳаллалар ичида 170 та хизмат кўрсатиш объектларини янгидан ташкил этишга талаб бор. Яна бир жиҳат, аҳолининг кўплаб хизмат турларини ўз хонадонига узоқ бўлмаган ҳудудда фойдаланиш имконига эга бўлиши лозим, шунингдек, айрим хизмат турларини аҳоли яшамайдиган, яъни шаҳар ташқарисида ташкил этишнинг ўзи манфиқсизликдир.

Маълумки, Президентимиз бошчилигида ҳудудларда тадбиркорликни ривожлантиришга катта эътибор қаратиляпти. Хизмат кўрсатиш соҳасида ишини бошламоқчи бўлган тадбиркорларга бир неча босқичли имкониятлар ҳам яратилган. Айнан ушбу йўналиш бўйича энгил конструкцияли объектларни жойлаштиришга ружхат бериш орқали 30-40 миллион сўм сармояси бор фуқароларни тадбиркорликка жалб этиш имкониятига эга бўлган. Биргина ушбу ташаббус орқали тадбиркорлар сонини икки баробарга ошириш имконияти борлиги исботланган. Масаланинг яна бир аҳамиятли жиҳати, фуқароларда тадбиркорликни йўлга қўйиб, иш бошлашга бўлган ишонч пайдо бўляпти.

Бироқ баъзи ҳолларда бошланган мазкур эзгу ишлар айрим мутасадди ташкилотларнинг хабари бўлишига қарамасдан, кескин қаршиликларга учрамоқда. Бу эса шаҳар аҳолисининг давлат ва давлат идораларига бўлган ишончининг йўқолишига ва уларнинг жиддий норозиликларига олиб келаётди.

Жумладан, Зарафшон шаҳар прокуратураси шаҳар ҳокимининг 2021 йил апрель-май ойларидаги 59 та фармойишини ҳақиқий эмас деб топши юзасидан судга ариза киритган. Шаҳар ҳокимлиги прокуратуранинг келтираётган ваъдаларини асосси деб ҳисобламоқда. Ўртада 59 нафар тадбиркорлигини бошламоқчи бўлган тадбиркор сарсонун саргардон. Аслига олиб эса, Зарафшон ҳокимлиги шаҳар ҳудудида 200 га яқин энгил конструкцияли хизмат кўрсатиш шохобчаларини ташкил этиш режалаштирилгани ҳақида эълон берган. Мурожаат қилган 59 нафар фуқарога 2021 йилнинг апрель-май ойларида ҳоким фармойиши асосида хизмат кўрсатиш шохобчаларини ўрнатиш учун вақтинча ер участкалари тақдим этилган эди.

Халқ депутатлари Зарафшон шаҳар Кенгашида Зарафшон шаҳрида тадбиркорликни ривожлантириш билан энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатиш орқали шаҳар аҳолиси ўртасида ишсизликни олдини олиш бўйича бир қатор муҳокамалар ўтказилиб, мазкур муҳокамалар давомида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ҳам иштирок этишган.

Бундан ташқари, шаҳар ҳокимлиги томонидан 2020 йилнинг 16 декабрь санасида 01/2929-сонли ҳамда 2021 йилнинг 10 март санасидаги 01/435-сонли сўров хатлари билан Зарафшон шаҳар прокуратурасига мурожаат

ёки қарор асосида энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатишга ружхат бериш амалдаги қонунчиликка мувофиқ ёки мувофиқ эмаслиги сўралган.

Бироқ шаҳар прокуратураси томонидан бир неча бор юборилган мазкур сўров хатлари жавобсиз қолдирилган.

Шунингдек, шу мазмундаги алоқа хатлари шаҳар ҳокимияти томонидан вилоят адлия бошқармасига юборилганда, вилоят адлия бошқармаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 20.12.2019 йилдаги «Тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун бўш турган ер участкаларини бериш тартиб-таомилларини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори талаблари асосида ер участкалари тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун фақат «Е-ИЖРО АУКЦИОН» савдо майдончида электрон онлайн-аукцион орқали берилиши ҳақида асосланмаган жавоб хати йўллаш билан чекланган.

Ваҳоланки, Вазирлар Маҳкамасининг эски тахрирдаги мазкур қарориде ер участкаларини тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун доимий фойдаланишга бериш тартибини белгилар эди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 8 июндаги Фармони билан ҳозирда ушбу қарорга ўзгартириш киритилган, бироқ энгил конструкцияли қурилмаларни ўрнатиш бўйича шаҳар ҳокимининг фармойиши чиққан вақтда мазкур қарор ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатда бирор-бир тартиб кўрсатиб ўтилмаган.

Шунингдек, фуқароларга энгил конструк-

Кисқа сатрларда ўқинг

Ўзбекистонда ўтган бир сутка ичида яна 67 мингдан ортиқ киши коронавирусга қарши эмланди.

Ҳар бир рақам ҳосиятли. Ундан бирор тарбия йўлида фойдаланиш мумкин.

Ҳозир тарбия фани услублари ва жойларда маънавият ҳақида тадбирлар ўтказар эканмиз, одамларга сийқаси чиққан маъруза усуллари эмас, балки аниқ фикрларни берсак, самарали бўлади. Куруқ насиҳатлар ҳам зерикарли бўлади. Тарбия масаласида гоҳида аниқлик ҳам керак. Ҳозирги ёшларга гапирмаса, қабул қилиши қийин. Маҳаллаларда жамоатчиликка тарғибот ишларини олиб боришда рақамлар мисолида ҳаётга боғлаб, тушунтириш усулларида фойдаланиш мумкин. Масалан, тўрт рақами ёшларга тарбия унсурларини сингдириши мумкин.

Биринчиси, тўрт кишидан ҳеч қачон аразламанг, булар:

Ота
Она
Ака-ука
Опа-сингил.

Мана шу тўрт жигарбанд атрофида қанча мисоллар ва насиҳатлар қилиш мумкин. Маҳаллаларда шундай кишилар йўқми? Шундай аразлар орқасидан қанча нохушликлар келиб чиқмоқда?

Жигаргўшаларини кўра, олмайдиғанлар ҳақида ижтимоий тармоқларда даярли кунда бир хабар бор. Бемехрлик, мол-мулк талашини, ажримларни илдиэларидан бири шу каби ноинсоний ва ношоиста хислатлар. Сийлаи раҳм тушунчасини фарзандларимизга ёшлиқдан тушунтиришимиз, бу хислат бор жойда ишда, умрда, жамиятда барака бўлишини аниқ мисоллар билан ўқтирмоғимиз даркор. Ижтимоий тармоқлардаги жирканч ҳолатлар сабабини ҳам мана шу тушунчалардан узоқлашиш деб билиш лозим. Сийлаи раҳми билганлар ҳеч қачон минг тубан кетмайди. Умуман қариндош-уруғ билан борди-келди қилмайдиған, юз кўрмас одамлар билан дўст ҳам бўлиш керак эмас, улардан нарироқ юриш лозим, чунки бу каби одамлар бошқалар ахлоқини бузади.

Иккинчи, тўрт нарсанинг Яратгандан паноҳини тиланг, булар:

Ғам
Маҳзунлик
Ожизлик
Бахилик.

Вақти соати билан одамларда ўзи хоҳласа-хоҳламаса шундай вазият бўлиб туради.

Албатта, бундай ҳолларда кишининг яқинлари, қўшнилари ва маҳалла жамоатчилигининг кўмаги ва

эзгуликка чорловчи таниқли кишиларни кўмагига муҳтож бўлади киши. Шунинг учун бекорга ҳар бир нуруний ёки таниқли киши шундай маънавий кўмакка муҳтожлардан камида беш нафарини оталиққа олсин дейилмаяпти. Ҳаётда бир кишининг далдаси одамни инқироздан чиқиб кетишига сабаб бўлади.

Учинчиси, тўрт кишига бағри-

Ижтимоий тармоқларда қанча кишиларни алдаб пулини олаётган, порахўр, муттаҳам, фирибгарлар ҳақида кунда ахборотлар ўқияпмиз. Булар орасида амалдорларнинг бўлиши ачинарли. Агар улар ҳаромдан ҳазар қилганларида эди, шундай ношоиста ишлардан қочган бўларди.

тошлик қилманг, булар:

Етим
Мискин
Фақир
Беморга.

Орамизда одамларга қанча мурувват ёрдамлари кўрсатилмоқда. “Ёшлар дафтари”, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” тузилиб уларнинг ҳолидан хабар олинмоқда. Олий таълимга имкониятлар берилмоқда, уй-жой билан таъминланмоқда. Халқимизда етимнинг ва олимнинг кўнгилини Яратган назорат қилади, деган гап бор. Давлатимиз раҳбарининг “Етим болалар ва ота-она қарамогидан маҳрум бўлган болаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори жуда муҳим ҳужжат бўлди. Дафтарлардан кўпчилик чиқариб юборишга ҳам сабаб бўлинди. Бунда маҳаллаларга вазирлик, кўмита, сектор раҳбарлари, банк ходимлари бириктирил-

ди.

Тўртинчи, тўрт нарсани тақинчоқ каби тақиб олинг, булар:

Сабр
Ҳалимлиқ
Илм
Сахийлик.

Бу тўртлик устида ҳар қанча гапирса ҳам оз. Ёши улуглар осон тушунади бу ўғитларни, аммо гап ўрта ва қуйи қатлам авлодлар устида кетмоқда. Бу уларда кузатилаётган бесабрлик, дағаллик, илмсизлик, бахилликда гоҳида билиниб қолмоқда. Аслида ҳаёт мазмуни моддиятда эмас. Бу йўлда Ҳазрати Алишер Навоий ва бошқа авлиёларимиз асарларининг мазмун-моҳияти, муқаддас динимизнинг асосий ғоялари ҳақида тарғиботларни олиб боришимиз керак.

Бешинчи, тўрт кишига яқин юринг.

Мухлис
Вафодор
Очиқ кўнгилга;
Содиққа.

Шу каби инсонлардан фақат яхшилик юқади. Яхшилик ҳам, ёмонлик ҳам юқумли бўлади. Халқимизда “Ёмонга яқин юрсанг қароси юқади”, деган мақол бор. Ёмон хислатли одамлардан узоқроқ юрган маъқул. Ҳатто улар суҳбатидан ҳам қочиб лозим, чунки бундай суҳбатлардан азобланиб юргандан кўра, саҳродаги ташналик афзал.

Олтинчи, тўрт кишидан узоқ юринг, булар,

Оилангизга кўз олайтирадиган фосиқ

Миллат хоини

Кишиларнинг хатосини излаб, шарманда қилиш учун уринадиган “қулоқ”дан

Душманга хизмат қиладиган насткаш “дўст”дан.

Инсоният пайдо бўлибдики, улар орамизда бор. Улар ҳар дам шикаст бериш, оёқдан чалиш пайида. Шунинг учун уларнинг яқинига ҳам бормай, узоқ юриш лозим.

Еттинчи, тўрт кишига ишонманг, булар,

Қаззоб
Ўғри
Ҳасадгўй
Манманга.

Ижтимоий тармоқларда қанча кишиларни алдаб пулини олаётган, порахўр, муттаҳам, фирибгарлар ҳақида кунда ахборотлар ўқияпмиз. Булар орасида амалдорларнинг бўлиши ачинарли. Агар улар ҳаромдан ҳазар қилганларида эди, шундай ношоиста ишлардан қочган бўларди. Булар ҳам амалга ўтиришдан олдин малака оширган, аттестация ва суҳбатдан ўтган. Ишониб амал курсиси топширилган. Афсуски, одамларни ишонтириб, лақиллатиб коррупция балосига гирифтор бўлмоқда. Содда одамларни алдаш, эл-юрт ҳаққига хиёнат қилишдан тоймаяпти.

Саккизинчи, тўрт кишидан меҳрингни дариг тутманг, булар:

Жуфтларингиз
Фарзандларингиз
Оилангиз
Дўстларингиз.

Ушбу инсонларга қанча меҳр берилса, шунча оз. Оилаларнинг мустаҳкамлиги шулар билан. Буларни ҳалол ризқ билан боқиш ибодатларни энг афзали дейилади, муқаддас китобларимизда.

Тўққизинчи, тўрт нарсани камайтиринг, булар:

Ейиш
Ухлаш
Дангасалиқ
Ҳаракатсизлик.

Ҳаракат қилган одам муҳтож бўлмайди. Камбағал ҳам бўлмайди.

Назаримизда, шу ўғитлар дондона тушунтирилса, жойлардаги маънавият тарғиботчилари мақсадга мувофиқ бўлади. Булар тарбия дарслари учун ҳам методик тавсия. Оила даврасида фарзанд ва набираларга ҳам англатиб бориш мақсадга мувофиқдир.

Бахтиёр КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси
халқ ўқитувчиси

Кисқа сатрларда ўқинг

Европа Иттифоқи «Толибон»нинг Афғонистондаги ғалабасини тан олди.

Ўтмиши каби келажиги ҳам буюк бўлган халқнинг, тарих сахнига чиқиши, осон бўлмайди. Тақдирда қўлаб, шонли, суронли ва қонли даврларни бошидан кечирган халқ матонати ва метин иродаси билан жаҳон тарихида мустақкам ўрин тутди. Бу айни ҳақиқат. Фахр билан айтиш мумкинки, ўтмишда бўлгани каби халқимиз иккинчи жаҳон уруши даврида ҳам, ўз табиатига хос бўлган шижоат, ишонч, мардлик ва жасорат намуналарини кўрсата олгани рост. Бу давр ҳам халқимизнинг галабага бўлган ишончини, қатъий иродасини бука олмади. Кўп миллатли халқимиз фронт ортида ҳам асло орқага тисарилмади. Тақдирдаги ушбу давр унинг бардошини, матонатини, бирдам ва жипслигини яна бир бор сновдан ўтказди.

Шундай экан, унинг тарих майдо-нидаги ўрни ва қадрини муносиб эътироф этиш инсоний бурч, виждоний ишдир. Ушбу мажбурият бурчи ва масъулият ҳиссини чуқур идрок этган давлатимиз раҳбари асрларга татигулик улугвор буюк ишга қадам қўйгани тарихий ҳақиқат бўлди десак, муболага бўлмас.

Президентимизнинг 2019 йил 23 октябрда қабул қилган “Иккинчи жаҳон урушида, қозонилган галабанинг 75 йиллигини муносиб нишонлаш тўғрисида”ги қарори бу йўлдаги оқилона ва одилона ташаббус бўлди. Фаолиятнинг иккити қаноти бўлади. Бу ғайрат-шижотга йўналтирилган ташаббускорлик ва ташкилотчиликдир. Пойтахтимизда янги тарихий маълумотлар ва ҳар жиҳатда пухта ишланган лойиҳалар асосида “Матонат мадҳияси” “Мангу жасорат”, “Кўз ёши” монументлари ҳамда “Шон-шараф” давлат музейини ўзида қамраган муҳташам “Галаба боғи” ёдгорлик мажмуасининг бунёд этилиши ана шу фикрнинг исботидир.

Ҳозиргача республикамизнинг турли миллат вакиллари, галаба боғи ёдгорлик мажмуаси бўйлаб виртуал, яъни ғойибона сайр этишда давом этмоқда. Эндиликда кўриш ва эшитиш аъзолари орқалигина эмас, балки, инсон онг-у шуури — миясига жойланган маълумотга эҳтиж сезилётганди. Галабанинг илмий-назарий, фалсафий моҳияти ва жаҳоншумул аҳамиятини таҳлилий назардан ўтказиш ва таҳлил қилиш муҳим вазифа сифатида кўндаланг турарди.

Академик Акмал Саидов томонидан тайёрланган “Галаба боғи фалсафаси” номли залворли тадқиқотни мазкур йўналишдаги ташаббуснинг муҳри бўлди дейиш мумкин. Халқимиз табиатига хос бўлган бағрикенглик ва меҳридареликни ўз табиатига сингирган Мақсадни шундай эътироф этади. Галаба йўлидаги “буюк тарихий ишларни, халқимизнинг энгилмас кучли иродаси ва қаҳрамонлигини ўша суронли йиллар ҳақиқатини келгуси авлодларга аниқ мисоллар асосида етказиш, уларни жасорат ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ғоят муҳим аҳамиятга эга”.

Жасорат ва матонат боқийликка йўрилган барҳаётлик нишонидир. Дунё халқларига мислсиз изтироблар келтирган, беҳисоб қурбонларга сабаб бўлган Иккинчи жаҳон урушини кўз олдимизда жонланиши бугунги куннинг қадрига етишимизга ва айни пайтда тинчлик ва осойишталикнинг қиймати бебаҳо эканлигини англашимизга замин ҳозирлайди.

“Совет иттифоқи қаҳрамони” унвони билан мукофотланган 301 нафар юртдошимиз, “Слава” (Шухрат) орденининг соҳибига айланган 70 нафар

юртдошларимизга шунингдек, жанггоҳларда жасорат кўрсатган ўзбек генералларининг авлодларига чексиз хурмат белгиси ҳамдир.

Биламизки, адолатсизликка қарши ҳақиқатнинг кураши охир оқибат галаба билан якунланади. Халқимизнинг ҳақиқатнинг эгилиши, букилиши мум-

кин лекин, синмаслиги ҳақидаги нақли, китобнинг биринчи фаслида, кўргазмали тасвирлар билан биргаликда акс этган бўлиб, у “Тарихий адолатсизликдан тарихий ҳақиқат сари” деб номланган. Аслида, илм ҳам, зулм ҳам, ҳатто ўлим ҳам ибрат ва сабоқ. Гап ундан тўғри хулоса чиқаза билишда. Ёвузликнинг умри қисқа, эзгулик бардавом бўлиши ҳақидаги буюк ҳақиқатни эндиликда ҳамма яхши билади. БМТнинг Бош қотиби Антониу Гутерришнинг “Ўтган 75 йил давомида бирорта ҳам йирик уруш бўлгани йўқ, биз учинчи жаҳон урушига йўл қўймасликка муваффақ бўлдик”, деган фикри юқоридаги мулоҳазаларга асосдир. Бу борада жаҳон аҳлини бирдамликка, тинчликка даъват этиб, БМТнинг олий минбаридан туриб Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг бутун жаҳонга мурожаати нечоғли аҳамиятли эканини сезмаслик, асло мумкин эмас. “Аждоларимиз жасорати мангу барҳаёт” деган ғоя асосида қилинган ва қилинаётган ишлар, кенг жамоатчилик оммасига эзгу мақсадни сингдириш механизми сифатида аҳамиятлидир.

Галаба боғининг очилиш маросимида гурурланиб ўзига хос бир фахр билан “бу бетакрор мажмуа қаҳрамон халқимизга муносиб бўлиб, ҳам меъморий жиҳатдан, ҳам тарихий маънавий жиҳатдан ғоят ноёб ва маҳобатли обида бўлиб қад ростлади” — дейишларида асос бор. Шу пайтгача рақамлари яшириб келинган, янги маълумотларнинг халқимизга ҳавола қилиниши тикланган тарихий ҳақиқатнинг чинакам тантанаси бўлди дейиш мумкин. Бунинг исботи ўрнида Президент эътироф этган ушбу рақамлар ҳам, халқимизга хос бўлган матонат ва адолатпарварликни намойиш этади. Ўша даврда қулоқ сифатида бошқа ўлкаларга сургун қилинган 59 мингдан ортиқ ватандошимизнинг ҳаракатдаги арми-

яга сафарбар этилгани урушда Ўзбекистон фуқароларидан ҳалок бўлганлар 396 минг нафар эмас, балки бу рақам 538 мингдан зиёд бўлгани, 158 мингдан зиёд Ўзбекистонлик урушда бедарак йўқолгани каби фактларнинг қайд этилгани, эндиликда, қадрини билган, қаддини тиклаган ўзбек халқининг онги, бонги ва таратган донги баланд пардаларда жаранглаганининг белгисидир.

Китобнинг яна бир аҳамиятли жиҳати шундаки, 7 та жадвал асосида аниқланган янги маълумот ва фактларнинг қиёсий таҳлили ва тафовутларнинг берилганидир. Маълумотлар билан танишар экансиз, ўзбек халқининг жасорати нафақат жанггоҳларда балки фронт ортида ҳам ибратли

қаноат ва шукроналик туйғуси билан боғлиқ. Бу эса чинакам маънода таҳсин-у офаринларга лойиқ бўлган шон-шарафимизнинг белгиси, фахр-у ифтихоримизнинг манбаи. Галаба боғидаги 700 кишига мўлжаллаб қурилган маҳобатли амфитеатр ҳам ана шу мақсаднинг ифодасидир. Инсоннинг куч-қудрати ақли ва жисмидагина эмас, балки, унинг маҳсули сифатида яратилган техника ва қуролларда ҳам акс этади.

20 мингдан ортиқ ноёб экспонатлар сақланаётган Шон шараф музейи билан китобнинг учинчи фаслида танишасиз. Давлатимиз раҳбари таъкидлаб ўтганларидек, “қурбон бўлган юртдошларимиз хотирасини унутишга, улардан мерос қолган эзгулик ва адолат ғояларига хиёнат қилишга ҳақиқимиз йўқ”. Бу қолаверса, матонатли аждоқларга миннатдор авлодлардан таъзим рамзидир. Халқимизнинг тарихий қонида, амалий ишларида сақланган аждоқларимизнинг мардлиги ва жасорати юксак намуна мактаби эканини ёш авлод доимо ёдда тутиши керак. Улар “Қизил юлдуз” ордени билан тақдирланган Омонбой Тўқмирзаев, ёзувчи ва давлат арбоби Шароф Рашидов каби элпарвар инсонларнинг эзгу ишларини билишлари шарт, албатта.

Уруш даврининг жангчи ва санъаткор аёллари ўзларининг галабага ишонч руҳидаги чиқишлари билан аскарларни руҳлантирганидан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Ушбу мемуарда Ўзбекистон аскарларининг Европа халоскорлари бўлгани, Франция “Қаршилик кўрсатиш ҳаракати”даги ватанпарварлиги, Италияларнинг Александроси ўзбекларнинг Шарифи бўлгани, 1945-йилдаги совет-япон урушида қатнашган ўзбекларнинг жасорати айни пайтда ўзбек разведкачиларнинг удабуронлиги борасидаги матонати ҳам эътибордан четда қолмаган. Ўзбекистон бағри кенг диёр эканини эндиликда бутун жаҳон билади. У фронт учун ишончли таянч қўргони бўлгани аниқ. Шу ҳақида 4 — фаслда муфассал маълумотлар оласиз.

Галаба ҳам, эрк ҳам осонликча қўлга киритилмайди, у қурбонликлар эвазига, қон тўкиш-у жон беришлар бадалига қўлга киритилади, тарих бунга гувоҳдир. Залворли ғояни ўзига жо этган ушбу салмоқдор китоб тарғиботи ва ташвиқотини кенг йўлга қўйиш мақсадга мувофиқ. Уни тарғиб этувчи нотик ва воизлар тарқибини шакллантириш ҳамда улар кучидан фойдаланиш муҳимдир. Улар китобнинг моҳияти борасида ўз мулоҳазаларни аудиовизуал имкониятлардан фойдаланган ҳолда тарғиб қилишлари мумкин. Токи таълим тизими масканларида, меҳнат ташкилотларида бу китоб иш столи устида туриши мақсадга мувофиқ.

Китобни варақлаб киммиз, кимнинг авлодимиз, бизнинг олдимизда қандай мақсадлар турибди? Уларга муносибимизми? Аждоқларнинг орзу-армонларини амалга ошира оляпимизми каби саволга жавоб беришимиз учун ҳам ушбу китоб қимматлидир.

Раҳимбой ЖУМАНИЁЗОВ,
филология фанлари номзоди,
доцент

Кисқа
сатрларда
ўқинг

Ўзбекистонда бир кунда 851 кишида коронавирус,
398 кишида пневмония қайд этилди. Ўн бемор вафот
этди.

ЧОРВА ҚИШЛОВИНИ БЕТАЛОФАТ ЎТКАЗИШГА ТАЙЁРМИЗ

Бу йилги қурғоқчилик қишлоқ хўжалигининг барча соҳалари, жумладан чорвачилик тармоқларига ҳам жиддий таъсир этаётгани ҳеч кимга сир эмас.

Бу эса, нафақат мутасадди раҳбарлар, балки уста чорвадорлар, олим ва мутахассислар зиммасига катта масъулият юклади. Жойларда чорвачилик хўжаликлари учун ажратилган ер майдонларидан самарали фойдаланиш, кам сув талаб этиладиган озуқабоп ҳашак турларини кўпайтириш, озуқа жамғариш ишларини ўз вақтида амалга оширишни талаб этади.

Бу йил чорвачилик субъектларига озуқабоп экинлар экиш учун 339,7 минг гектар ажратилган асосий ер майдонлардан 37 минг гектарига янги беда (100 минг гектар эски беда мавжуд эди), 158,5 минг гектарига маккажўхори силос учун, 31,8 минг гектарига оқ жўхори, 13,8 минг гектарига ҳашаки лавлаги экинлари экилди.

Шунингдек, бугунги кун ҳолатига кўра, ғалладан бўшаган 176 минг гектар ер майдонларига такрорий озуқабоп экинлар экилди. Олдинги даврларда чорвачилик озуқа базасини мустаҳкамлаш учун ажратиладиган ер майдонларига пахта-ғалла экилган.

Эндиликда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 28 мартдаги “Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги Қарорига асосан чорвачилик субъектларига ажратилган ер майдонларида фақатгина озуқабоп экинлар экилиши қатъий белгилаб қўйилди.

Бундан ташқари, Қашқадарё, Сурхондарё ва Тошкент вилоятларида яйловлар ва фойдаланишдан чиққан захирадаги ерларда сув тежовчи технологияларни жорий этиш ҳисобига 2 минг 166 гектар озуқа-ем ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш чоралари кўрилмоқда.

Чорва қишловини беталофот ўтказиш мақсадида барча тоифа хўжаликлари томонидан 18,4 миллион тонна (2017 йилда 9 миллион тонна) дағал ҳашак жамғарил-

ди. Илгари озуқа етиштиришда интенсив технологияларни қўллаб, томчилатиб ва ёмғирлатиб суғориш технологияларни жорий қилган,

лалми ва яйлов ерларни ўзлаштирган тадбиркорлик субъектларига давлат томонидан имтиёзлар яратилмаган.

Бугунги кунда “Лалми ва яйлов ер участкаларида томчилатиб ва ёмғирлатиб суғориш технологиясини жорий қилиш мақсадида 68 та туманда суғориш тик қудуғини бурғулаш истагини билдирган озу-

ўрнатган ҳар бир чорвачилик субъектига эндиликда субсидия ажратилиши белгилаб берилган. Ваҳоланки, 2016-2017 йилларда бу имтиёз мавжуд бўлмаган.

Чорва озуқа базаси учун омухта ем ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш бўйича ҳозирги кун-

да амалда 29 та лойиҳа ишга туширилиши белгиланган. Ушбу лойиҳаларни амалга ошириш учун 19 гектар майдонга қурилиш ишлари

ҳолда, озуқа базасини мустаҳкамлаш мақсадида маккажўхорининг юқори ҳосилдор уруғлари Франция, Туркия, Сербия, Россия, Украина, Хитой ва бошқа хорижий давлатлардан, фермерларга етказиб берилмоқда. Маккажўхорининг чет давлатлардан олиб келинган “AK-2580”, “AK-2550”, “PIONEER”, “PL-700”, “PL-630”, “PL-618”, “PL 538”, “HUNTER”, “RANGER” ва “TORRO” дурагайлариининг 1 гектар майдонидан 70 тоннагача ҳосил олинмоқда. Ваҳоланки, 2016-2019 йилларда 1 гектардан 35-40 тоннани ташкил этган.

Бугунги кунда, Туркиянинг “AKDENIZ TONUM” ва “POLEN” уруғчилик ширкатлари, Франциянинг “MAISADOR” компаниясининг “AGROHOUSE” МЧЖлари билан маккажўхорининг гибрид уруғликларини Ўзбекистонда етиштиришни жорий этиш бўйича ишлар ташкил этилди.

Оралиқ экин сифатида тритикаленинг “Кумушсимон праг” нави, сулининг “Ўзбекистон кенг баргли” нави, беданинг Германия давлатидан олиб келинган “GEA” гибрид уруғликлари ва мамлакатимизда етиштирилган “Оқ қашқарбеда” навини экиш жорий этилди.

Ширали озуқа сифатида ҳашаки лавлагининг юқори ҳосилли “Ўзбекистон ним қанд”, “Эккендорф сариқ” ва “Ўзбекистон 83” каби навлари экилмоқда.

Шунингдек, самарали ва кам харажатли озуқа етиштириш бўйича жорий йилнинг ўзида 265 та чорвачилик субъектида гидропоника технологияси ташкил этилди. 2026 йилда 6 500 та хўжаликда гидропоника усулида кўк масса етиштириш ташкил этилиши режалаштирилган.

Бахтиёр АТАМУРОДОВ,
 “Ўзбекчорванасл” агентлиги
 бош директори.

Бу йил чорвачилик субъектларига озуқабоп экинлар экиш учун 339,7 минг гектар ажратилган асосий ер майдонлардан 37 минг гектарига янги беда (100 минг гектар эски беда мавжуд эди), 158,5 минг гектарига маккажўхори силос учун, 31,8 минг гектарига оқ жўхори, 13,8 минг гектарига ҳашаки лавлаги экинлари экилди.

қабоп экинлар етиштирувчи 314 нафар ташаббускор томонидан 2 минг 40 та тик қудуқ қазилди ва бунинг натижасида 38 минг гектар ер участкаларини ўзлаштириш ишлари бошланган. Бу технологияни

ва 1503 гектар майдонга донли озуқа экиш учун ер майдони ажратилди. Йил якунига қадар 100 минг тонна қувватдаги 29 та корхона ишга туширилади.

Халқаро тажрибага таянган

Қисқа сатрларда ўқинг

Афғонистон вице-президенти ўзини амалдаги давлат раҳбари деб эълон қилди ва «Толибон»га қарши курашишга чақирди.

ЗОТЛИ ҚОРАМОЛЛАР САЛМОҒИ ОРТМОҚДА

Бу ҳақда “Ўзбекчорванасл” агентлиги бош директори Бахтиёр Атамуродов маълум қилди. Агентлик раҳбарининг қайд этишича, чорвачиликда наслчилик — селекция ишларини ривожлантириш борасида қуйидаги ишлар амалга оширилмоқда.

Қайд этилишича, жорий йилда чорва моллари наслини яхшилаш мақсадида 274 та хўжалик наслчилик тоифасига ўтказилиб уларнинг сони 1580 тага етказилди.

Ушбу наслчилик хўжаликлари томонидан 2026 йилда аҳоли хонадонларига 1000 мингдан зиёд насли қорамолларни етказиб беради. 2016-2019 йиллар оралиғида жами наслчилик хўжаликлари сони 503 тани ташкил этган холос.

Ўтган даврда аҳоли хонадонларидаги сигир ва таналарни сунъий уруғлантириш бўйича тизим тўғри яратилмаганлиги туфайли жойларда техник мутахассислар танқисли-

қорамолни сунъий уруғлантириш имкониятига эга. Натижада, аҳоли хонадонларида сунъий уруғлантириш ишлари етарли даражада олиб борилмаган.

Шу боис республикада сунъий уруғлантириш билан шуғулланаётган техник мутахассисларнинг ойлик маошлари белгиланган ҳолда ўтган бир йил давомида қўшимча 3000 нафар техник мутахассис ишга жалб этилди.

Жойларда наслчилик ишларини ривожлантириш ва сунъий уруғлантириш ишларини самарали ташкил этиш мақсадида маҳаллий бюджетлардан республика бўйича жами

засини мустаҳкамлаш учун давлат бюджетидан маблағлар ажратиб берилмаган.

Ушбу маблағлар ҳисобидан 3 дона 4,2 тонналик суюқ азотни ташиш учун криоген идиши, 3 дона суюқ азотни етказиб беришга мўлжалланган махсус автомашина, 1100 дона дьюар идиши, 900 дона техник мутахассислар сумкаси, 1270 дона велосипед, 91 дона “Damas Van” махсус автомашинаси билан таъминланди.

Жорий йилда чорвачилик хўжаликлари ва аҳоли хонадонларида парваришланаётган 2,4 миллион бош (2017 йилда 1,1 миллион бош) сигир ва таналар сунъий уруғлантирилади. 2016-2017 йиллар оралиғида насли яхшиланган қорамоллар бош сони 17 фоизни ташкил қилган бўлса, 2021 йилга келиб бу кўрсаткич 54 фоизни ташкил этди. 2026 йилга бориб, 80 фоизни ташкил этади.

Соф зотли насли пода кўрсат-

кичи 2016-2017 йилларда 7 фоизни ташкил этган бўлса, 2021-2026 йилларда бу кўрсаткич 30 фоизга етказилади.

Чорвачилик тармоғини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий йилнинг бугунги кунига қадар жами 199 та чорвачилик хўжалигига давлат бюджетидан 23,5 миллиард сўм, жумладан импорт қилинган 6 минг 96 бош насли қорамолга 12,2 миллиард сўм, 6 минг бош насли қўй-эчкига 2,4 миллиард сўм ҳамда ички хўжаликларда етиштирилган 741 бош насли қорамолга 741 миллион сўм, импорт қилинган 498 минг бош бир кунлик жўжага 4,5 миллиард сўм ва интенсив усулда етиштирилган балиқларга 3,7 миллиард сўм субсидия маблағлари ажратилди.

Шуни алоҳида қайд этиш керак, 2016-2017-йилларда чорвачиликда субсидия тизими умуман бўлмаган.

Чорвачилик тармоғини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий йилнинг бугунги кунига қадар жами 199 та чорвачилик хўжалигига давлат бюджетидан 23,5 миллиард сўм, жумладан импорт қилинган 6 минг 96 бош насли қорамолга 12,2 миллиард сўм, 6 минг бош насли қўй-эчкига 2,4 миллиард сўм ҳамда ички хўжаликларда етиштирилган 741 бош насли қорамолга 741 миллион сўм, импорт қилинган 498 минг бош бир кунлик жўжага 4,5 миллиард сўм ва интенсив усулда етиштирилган балиқларга 3,7 миллиард сўм субсидия маблағлари ажратилди.

ги яққол кузатилган. Бир нафар техник мутахассисга йиллик 1000-1500 бош сигирларни сунъий уруғлантириш тўғри келган, бироқ бир нафар техник мутахассиснинг иш юкласига кўра, у 600-700 бош

33 миллиард 267 миллион сўм маблағлар ажратилиб, бунинг ҳисобидан сунъий уруғлантириш шохобчалари зарур асбоб-ускуналар билан жиҳозланди. 2016-2018 йилларда осеменаторларнинг моддий ба-

Қисқа сатрларда ўқинг

Чирчиқ дарёсида қизил рангдаги сув оқизиладельгани аниқланди.

ФИДОЙИЛИК ВА МАТОНАТНИ ЎРГАТГАН УСТОЗ

Ўзбекистонда кибернетика фани ривожига ҳимма қўшган ҳамда йўналишларига мустаҳкам пойдевор қўйган иқтидорли раҳбар, олим, аммо орасида устоз сифатида танилган, физика — математика фанлари доктори, академик Қобулов Восил Қобуловичнинг таваллудига 5 сентябрь 2021 йили 100 йил тўлади. В. Қ. Қобулов 1942 — 1946 йиллар Улуғ Ватан урушида қатнашди ҳамда урушдан кейин Тошкент темир йўл инженер — транспорти институтига ўқишга кириб, 1948 йили уни тугатди. 1956 йил Ўз ФА математика институтига ҳисоблаш техникаси бўлимини ташкил қилди, 1963-1966 йиллар Ўз ФА механика институтига ҳисоблаш маркази директорлик вазифасида ишлади. Академик В. Қ. Қобуловнинг 25 монография ва 400 дан ортиқ илмий мақолалари нашр қилинган. Шахсан раҳбарлигида 50 та докторлик ва 60 фан номзодлиги диссертациялари ҳимоя қилинган. В. Қ. Қобуловнинг ҳарбий ва меҳнат хизмати “Қизил юлдуз”, “Эл — юрт ҳурмати”, ҳамда 20 дан ортиқ медаллар билан тақдирланган.

Ривожланишга юз тутган, янги Ўзбекистоннинг яқин 70 — 80 йиллар тарихида давлат бошқаруви, шеърят ва наср, санъат, иқтисод, фан, таълим каби соҳаларда фидокорона меҳнати, улкан ютуғи, ихтиролари билан машҳур, оташин ўзбек халқи фарзандларини кўрдик. Улуғ инсонлар бизнинг тарихий фахримиз ва уларнинг ҳаёти ва фаолиятини авлодларга кўрсатиш бизнинг вазифамиз, керак бўлса бурчимиздир. Ана шундай халқимизнинг оташин фарзанди В. Қ. Қобулов эди...

Мен ўқитган Пенза политехника институти, приборсозлик факультети деканати 1968 йил бошида Москва, Ўзбекистон доимий Ваколатхонасидан келган қуйи мазмундаги “... Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ҳисоблаш марказига эга Кибернетика Институти очилганлиги, унга ёш академик, В. Қ. Қобулов раҳбар эканлигини, институт эса, марказий олийгоҳларни битираётган мутахассисларни ишга таклиф этаётганлиги, институт тадқиқот йўналишлари ҳақидаги маълумотлар бўлган...” хати билан таништирдим. Ушбу хат сабабли менга Кибернетика институтига ҳам иш йўлланмасини олий ўқув юрти берди. В. Қ. Қобулов билан учрашувгача директор ўринбосарлари суҳбатларида бўлдим, кадрлар бўлимига ҳужжатларимни кўрсатдим ва ёш академик В. Қ. Қобулов билан суҳбатлашдим. Устоз таржимаи ҳолим билан қизиқди, мен у кишига Самарқанд вилояти, Галлаорол тумани, вольфрам ва молибден маъданларини берувчи “Қўйтош” конида шахтёр — кончи оиласида туғилганимни, 1953 йилдан отасиз ўсанлигим... ҳақида сўзлаб бердим. В. Қ. Қобулов ҳам “... тунукачи — уста оиласида улгайгани, Тошкент Темир йўл институтига ўқишга киргани ва 2 курсда Улуғ Ватан урушига чақирилгани, икки йилдан сўнг ярадор бўлиб фронтдан қайтгани, Темир йўл институти ҳамда САГУ математика факультетида кундуз ва кечки ўқишларни битиргани, номзодлик диссертациясини академик Қирғизбоев П. Қ. раҳбарлигида ёқлагани ва математика, электроника фанларига катта қизиқиш билдирганини айтди...”

“Фойдали қазилмаларни олишни

оптималлаштириш” лабораториясига ишга жойлашдим. Истиқболимни домла кибернетика фани билан боғлади, тезда илмий йўналиш танлаб, Россия илмгоҳларидан раҳбар топиш, аспирантурада ўқиш, номзодлик диссертациясини ёқлаш, ҳамда келажимни белгилаш шахсан ўзимга боғлиқлигини уқтирди. Кичик илмий ходимнинг ҳаёт йўлини аспирантурада Новосибир, СССР ФА, Сибир бўлими “Тоғ ишлари” илмгоҳида, “бошқариш тизимлари” лабораториясида ўтдим, 1974 йили номзодлик диссертацияси ҳимоясидан кейин иккинчи маротаба академик В. Қ. Қобулов билан суҳбатлашдим. Устоз Самарқанд вилояти, шаҳри, олийгоҳларида ҳисоблаш техникасини, математик ва дастурий воситалар яратиш ва уларни корхоналар, ташкилотлар фаолиятида БАТ масаласи сифатида қўллаш, ривожлантириш ва шу асосда юқори малакали кадрларни тайёрлаш бўйича ИИЧБ “Кибернетика” режаларини сўзлаб берди... Шу йўналишдаги иш ва тадбирларни амалга оширишга йўллантувчи Республика марказий партия кўмитаси ва Вазирлар Кенгаши қарорлари, махсус фармойишлари борлигини ҳам айтди...”

Домлам, мендан Самарқандда очилган ИИЧБ “Кибернетика” филиали сифатидаги лойиҳалаштирувчи институт “Бошқариш автоматлаштирилган тизимларни лойиҳалаштириш ва жорий қилиш муҳандислик бюроси”га раҳбарлик қилишимни сўради. Мен рози бўлдим. Аммо олдинда ҳали қанча қийинчиликлар кутиб тургани, ўнлаб муаммо саволларини ечиш кераклиги, бу йўлда жиддий қаршиликларга дуч келишимни, бунга жуда катта чидамлик кераклигини фараз қила олмаган эдим.

Вилоят партия ва ижро кўмитасининг қарорлари чиқарилди, улар қошида “Халқ хўжалигида БАТ” ва Ҳисоблаш техникасини қўллаш” комиссиялари, илмий техник кенгашлар тузилди. Академик В. Қ. Қобулов Республика комиссияси раҳбари эди, мен эса мазкур комиссиялар котиби вазифаларини зиммамга олдим. Домла Самарқандга йилига икки — уч марта келар эди. Вилоят миқёсидаги йиғилишлар, юксак вазифадаги раҳ-

барлар, олий ўқув юртлари ректорлари, корхоналар раҳбарлари билан учрашишлар ташкил этиларди ҳамда ечимини талаб қилган масалалар муҳокама қилинарди.

Устоз билан ҳамкорлигимнинг яна бир чизгиси — Самарқанд шаҳрида 12 халқ хўжалиги тармоғи органларининг ҳисоблаш марказларини ташкил қилиш, уларни математик, дастурчи танлаш ва истиқболини аниқлаш саволларига домланинг ёндошуви менда катта таассурот қолдирган.

Россия, Украина, Белоруссия, Латвия, Эстония, Литва каби марказий шаҳарларининг илмгоҳ, университетларига юқори малакали кадрлар — фан докторлари, фан номзодлари тайёрланиши учун сафарбарликка катта эътибор берилди.

Менинг ташкилотим вилоятдаги йирик корхоналар БАТ ларини лойиҳалашга, масалаларини ечиш, жорийлаштиришга қўмаклашувчи етакчи илмгоҳ сифатида белгиланган эди. Корхоналар сонининг жуда кўплиги, албатта БАТ лойиҳалари кўлами ҳам шу даражада эканлиги катта ҳажмдаги лойиҳалаш ва илмий — тадқиқот ишлари бажарилишини тақозо қилади. Аммо амалиёт талаби лойиҳалашга ва тизимларни жорий қилишга кетадиган вақтни, моддий харажатларни кескин камайтиришни ҳам назарда тутди. Бу ҳолат эса, янги ёндошув, принцип, қандайдир назарияга эҳтиёж зўрлигини сездира бошлади. Бундан ташқари, БАТ иқтисодчи, лойиҳаловчи, математик, электроника мутахассиси, дастурловчи каби мутахассисларни ҳам биргаликда жалб қилинишини талаб қилар эди. Муаммо ечими республика миқёсида ҳамда барча вилоятларда синовдан ўтиши керак эди.

В. Қ. Қобулов томонидан ишлаб чиқилган “Мураккаб тизимлар бошқарувини алгоритмлаштириш” назарияси типик масалалар, улар таснифий белгилари, маълумотлари, қонуният, моделлари, алгоритмлари, ҳисоблаш дастурларини яратиш ва амалга оширишга йўналтирилган “алгоритмик банклар”ни лойиҳалашни назарда тутар эди. Янги алгоритмик, дастурий, техник воситалар туркуми сифатида кўриладиган, бу алгобанклар ЭҲМ хотирасида мужассамлаштирилиб, аб-

стракт ҳолатларни реал ҳолатга ўғиради, ҳисобларини бажаради, оптимал ечимни ахтаради, натижада математик, аппаратли, дастурли ягона алгоритмлаштириш тизими ишлаб чиқилади. Муаммо ечимининг янги ёндошувлари, сирлари, илмий — услубияти жиддий назарий ва амалий тадқиқотларни талаб қилар эди... Устоз ёз кунлари меҳнат таътилини Охангарон тоғлари, “Лошқарик” деган бир масканда ўтказар эди. Мен алгоритмлаштириш назариясини ўрганишга таклиф қилди. Ҳар куни, эрталаб соат 5 дан 7 гача, кечкурун 21 дан 23 гача 5 кун мобайнида домлам қимматли вақтларини сарфлади. Менга қўйилган шарт бошқа вилоятларда ҳам ушбу услубиятларни қўллашни амалга ошириш, Самарқанд тажрибасини кенг кўлама тарқатишдан иборат бўлди. Биз илмий ва эришилган амалий натижаларни Наманган, Фарғона, Гулистон, Жиззах, Қарши, Урганч, Нукус вилоятларида қўллаш бошладик. Ҳар бир натижалар босқичи бўйича илмий — амалий семинар, анжуманлар ташкил қилинар эди. Самарқанд вилояти БАТ натижалари собиқ Иттифоқ етакчи илмгоҳлари, муассасалари, ташкилотларининг мутахассислари иштирокида қатор йиллар мобайнида ўтказилган илмий — амалий анжуманларда ижобий баҳоланиб келинди. Лойиҳалар бўйича тажрибалар тўпланди.

Устоз Самарқанд давлат университетига алоҳида эътибор берар эди, университетга фан докторлари, фан номзодларини тайёрлашга амалий ёрдамини аямади. Самарқанд вилояти учун 1975-1987 йиллар 50 дан зиёд фан докторлари ва 60 дан ортиқ фан номзодлари Кибернетика институти даргоҳида ҳамда домланинг амалий кўмагида тайёрланди. Улар ҳозирги пайтда вилоятнинг турли ОТМ, илмгоҳ, корхона, муассасаларда фаолият кўрсатиб келишмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш керакки, устознинг кўрган-билганлари, амалий ва назарий кўникмалари нафақат шогирдлари, балки барча ёшлар учун ўлкан маҳорат мактаби бўла олди. Шундай устозларимиз борлигидан фахрлансак арзийди.

Шундай қилиб, устоз меҳнати билан кибернетика фани ривожига ўз ҳиссасини қўшди.

Исроил ЖУМАНОВ,
СамДУ Ахборотлаштириш
технологиялари кафедраси
профессори, техника фанлари
доктори

Кисқа сатрларда ўқинг

Ерга оид қонунчиликни бузганлик учун жавобгарлик кучайтирилди.

Эрталаб, оила давраси.

— Дадаси, эртага ўғлингизнинг туғилган куни. Нима совға қиламиз? — дейди хотин эрига юзланиб.

— Нима совға қилардиқ бозорга чиқиб кўр. Энг қиммат, сўнги модадаги кийим-бош олақолда, — деди эркак бепарвогина.

Бироздан сўнг дастурхон бошига келиб ўтирган ўғил “Дада, пул берсангиз, синф раҳбаримиз айтди, газетага обуна бўларканмиз. Адабиёт ўқитувчимиз ҳам қайсидир ёзувчининг китобини сотиб олинглар деяпти”, деб қолди.

Отанинг юзи буришди. “Ўқитувчиларинг пул сўрагунча дарсини ўтса бўлмайдами? Бориб айт, дадам ўзи газетани ҳам, китобни ҳам сотиб олиб бераркан дегин. Кошки, шу китоб-у газеталардан бирор фойда бўлса...” деб саволга ўрин қолдирмади.

... Маҳалла оқсоқоли тушликка чиқаётганда котибнинг “Сизни мактабга, ота-оналар йиғилишига айтиб кетишувди, бораркансиз” деган гапини эслади-ю, бироз ўйланиб қолди. Нима қилсин, худди шу вақтда тўйга ҳам айтишган. Ниҳоят, бир қарорга келди. “Мактабда нима кўп — мажлис кўп, кейинги сафар борарман” деди-ю тўйхона томон йўл олди.

Бундай ҳолатлар битта хонадон ёки маҳаллада эмас, кўп жойларда учрайди. Балки ўзингиз ҳам бунга гувоҳ бўлгандирсиз.

Хўш, энди айтинг-чи, шундай муҳит бўлган жойда маънавият ҳақида гапириш мумкинми? Аслида, фарзанднинг одобли, маърифатли бўлишини истаган ота-она бундай йўл тутмайди, минглаб кишиларга бош бўлган, маҳалланинг юзи ҳисобланмиш чинакам оқсоқол ёшлар келажакка, уларнинг маънавиятига бефарқ қараб турмайди. Чунки бу уларнинг вазифаси, аниқроғи бурчи ҳисобланади.

Фарзанд биринчи тарбияни оилада олади. Дунёни, одамларни улар орасидаги муносабатларни илк бор шу ерда идрок қила бошлайди. Кейинчалик бола улғайгани сари унинг келажакка масъул бўлганлар сафи кенгайиб бораверади — маҳалла-куй, таълим муассасалари ва бошқалар...

Аммо оилада ҳар куни уруш-жанжал бўлса ёки ота-она доим пулдан гап бошлаб, пул билан гапни тугатса, боланинг дунёқараши, тафаккури қайси томонга ўзгаришини тасаввур қилаверинг. Тўғри, рўзғор — гор, деган гап бор. Эр-хотин оила иқтисоди ҳақида ўйламаслиги, маслаҳатлашмаслиги мумкин эмас. Буни фарзанд ҳам тушуниб боргани яхши, албатта. Лекин ортиқча ҳой-у ҳавас, бойлик орттириш учун ота-онанинг тортишувларини эшитган бола ҳам ўқиб, илм олишдан кўра қандай қилиб пул топишни ўйлайди-да.

Ёки оиладаги яна бир манзарага эътибор қара-

МАЪНАВИЙ БЎШЛИК

У қаердан пайдо бўлади?

тайлик. Кечкурун ишдан ҳориб қайтган ота-она фарзандининг ўқишини нардан бери сўрайди-да бутун оила телевизор қаршисида жамул-жам бўлади. Айниқса, оила бекалари ҳар битта каналда берилаётган телесериалларни қолдирмай кўриб боради. Хориждан андаза олиб тайёрланган кўшиқлар-у унга монанд клипларга ҳам маҳлиё бўлиб қолади. Бирор бир телеканалда маъ-

Аммо ҳар бир касб эгасининг ўзига яраша бурч-масъулияти борлигини ҳам унутмаслик керак. Айрим соҳаларда ишга шунчаки, кун ўтса бўлди қабилда келиб кетиш жамият учун балки катта муаммоларни туғдирмас, лекин ёшлар — келажак авлод таълим-тарбияси билан шуғулланувчи кишилардан алоҳида эътибор, касбга меҳр ва албатта, фидойилик талаб қилинади.

рифий кўрсатув ёки шу мазмундаги кичкина бир ролик бошланиб қолгудек бўлса, телевизор пулти канални бошқасига алмаштиради. Бу ҳам фарзандимизга нимани кўриш керак-у нимани томоша қилмаслик ҳам мумкинлигини тарғиб қилишнинг бир йўли-да.

Кўшимизнинг 5-синфда ўқийдиган ўғлингизнинг “келажакда ким бўлмоқчисан?” деган саволимга “артист бўламан” деган жавобини эшитиб уни яна гапга тутдим:

— Артист бўламан дейсан-у бирор марта кўшиқ айтганингни эшитмадим-ку, қизиқсанми ўзинг?

— Катта бўлсам, ўрганаман-да. Қаранг, телевизорда артистлар қандай зўр уйларда яшаб, қанақа машиналарни минишяпти. Чет элларга бориб клиплар ишлаб келишади. Ўшаларники маза-да.

Мана, 13 яшар боланинг телевизордан олган таассуроти. Ана шундай тасаввурдаги болаларга охирги марта қайси китобни ўқидинг, болаларбоп газета-журналларни биласанми деб сўрасангиз, индамай елка қисиб кўйишади. Ёки қайси ота-она фарзандининг туғилган куни ёки бошқа байрамда унга китоб совға қилди экан? Жавоби дилни оғритадиган бундай саволлар, афсуски, жуда кўп.

Бир оилада эмас, мактабларимиздаги муҳит ҳам ёшлар тарбиясига, маънавиятига таъсир қилади. “Илгари халқ орасида ўқитувчининг обрў-эътибори бошқача эди”, “ўқувчи таълим-тарбиясида эркак ўқитувчиларнинг ўрни бўлакча, лекин улар ҳозир камчилик”, деган мазмундаги гап-сўзларни кўп эшитамиз ва унга ҳар ким турлича муносабат билдиради. Лекин гап айланиб, ўқитувчининг маоши, касбидан манфаатдорлигига келиб тақалаверади. Меҳнати ва касб машаққатларини ҳисобга олганда ўқитувчига ҳар қанча юқори маош берилса, рағбатлантирилса арзийди. Айни пайтда юртимизда кечаётган таълим ислоҳотларида бунга алоҳида эътибор бериляпти ҳам. Аммо ҳар бир касб эгасининг ўзига яраша бурч-масъулияти борлигини ҳам унутмаслик керак. Айрим соҳаларда ишга шунчаки, кун ўтса бўлди қабилда келиб кетиш жамият учун балки катта муаммоларни туғдирмас, лекин ёшлар — келажак авлод таълим-тарбияси билан шуғулланувчи кишилардан алоҳида эътибор, касбга меҳр ва албатта, фидойилик талаб қилинади. Чунки, ўқитувчи-тарбиячининг бугунги меҳнати, қандай ишлаганлигига келажакда, у таълим-тарбия берган кишилар ҳаёти мисолида баҳо берилади.

Яқинда бир йиғилишда маҳалла оқсоқолларидан бири маҳалладаги нотинч, муҳити носоғлом оилаларни намунали оилаларга бириктириб кўйиш керак, деган фикрни билдирди. Буни кўпчилик қўллаб-қувватлар, балки кимлардир бу ўша нотинч оила вакилларига оғир ботади, дейиши ҳам мумкин. Бу албатта, маҳалладаги маънавий муҳит, одамларнинг бир-бирига муносабатига боғлиқ. Бироқ оқсоқол ёки фаоллар маҳалладаги бирор бир намунали оила катталарини чақириб, уларнинг ёш оилалар, ёшлар билан учрашувларини ташкил этишлари, ҳаёт тажрибалари тўғрисида гапириб беришни сўрашлари мумкин-ку. Ёки (кўпни кўрган оқсоқолларга ақл ўргатмоқчи эмасмиз-у) маҳалладаги намунали оилалар моддий бўлмаса-да маънавий рағбатлантирилиб, чо-

ракнинг, ярим йилликнинг, йилнинг энг яхши оиласи деб эълон қилинса, яна маҳаллада намунали ёш оила, яхши уй бекаси, китобхон оила, маҳалланинг намунали ўқувчиси деган танловлар ташкил этилса, фойдадан холи бўлмасди. Энг муҳими, шу каби ишлар йўлга қўйилган айрим маҳаллаларда бунинг самараси яққол кўриниб турибди.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, кўп бора таъкидланаётган маънавиятга эътиборни амалий ишлар билан оиладан, маҳалладан, мактабларимиздан бошлаш ўринли десак, хато бўлмас. Бу бугун ҳамма ўрганиб қолган “маблағ масаласи”га бориб тақалмайди ҳам. Фақатгина, фикр-у онгимизни бироз ўзгартириб, атрофга теран кўз билан қарашимиз, ўзимизни, ўзлимизни, энг асосийси келажакимизни унутмаслигимиз керак, назаримда.

Ғолиб ҲАСАНОВ

**Кисқа
сатрларда
ўқинг**

Кам таъминланган оилалар фарзандларининг билим олиш имкониятлари кенгайтирилади.

АҲМАД ЗОҲИР НИМАДАН КЎРҚҚАН?

Афгон ва ўзбекнинг санъати, оҳанги, наволари бир-бирига яқин. Афғонистонда бизнинг хонандаларимиз кўшиғи қанчалик қизиқиш ва эътибор юксак бўлса, Ўзбекистонда ҳам уларнинг ҳофизларини севиб тинглаймиз. Халқимиз, айниқса, Аҳмад Зоҳирни алоҳида қадрлайди.

Аҳмад Зоҳир 1946 йилнинг 14 июнида Кобул шаҳрида туғилди. Отаси Нью-Йоркдаги Колумбия университетини битирган Абдул Зоҳир шоҳ саройининг доктори эди. У турли йилларда мамлакат соғлиқни сақлаш вазири, Бош вазир, парламент раиси бўлган, 1964 йилда ёзилган Афғонистон конституциясининг муаллифларидан бири эди.

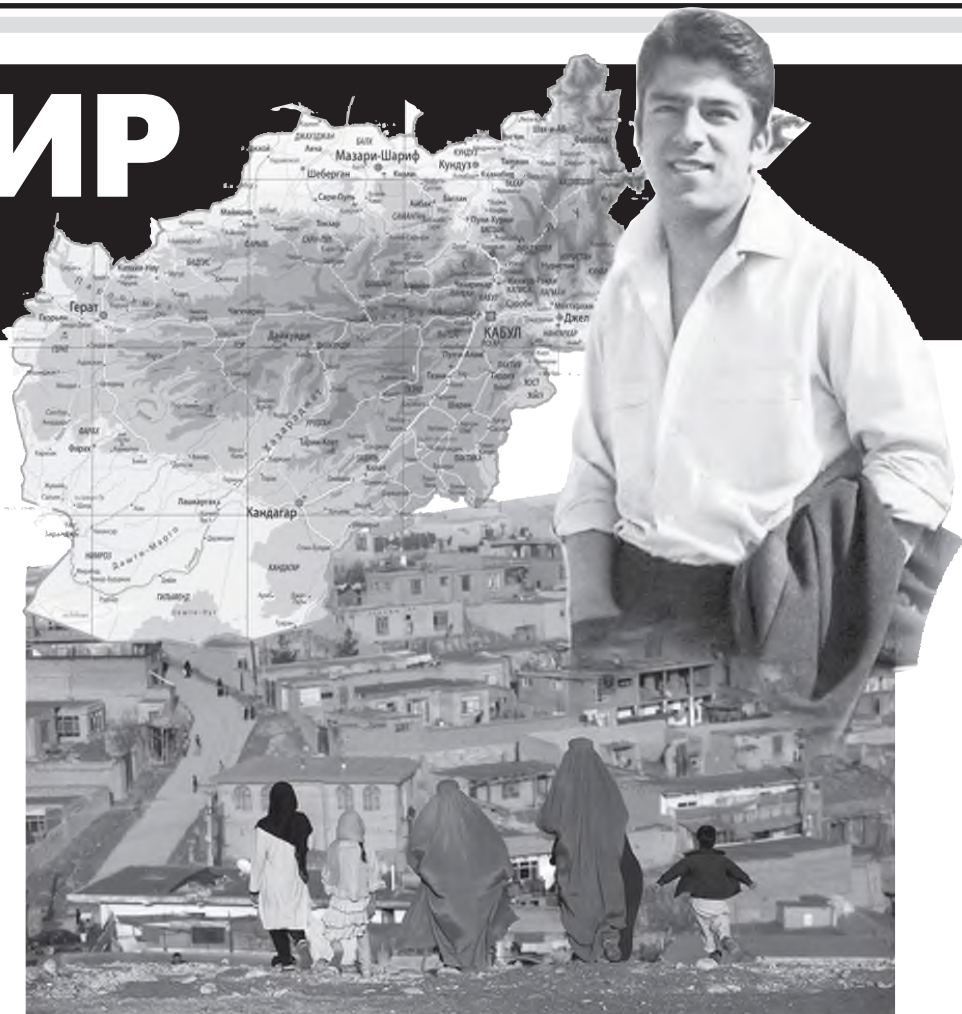
Аҳмад 1960-йилларда Кобулнинг Ҳабибия мактабида ўқир экан, Умар Султон, Фарид Заланда, Кабир Ҳувайдо сингари дўстлари билан гуруҳ тузиб, аккордеон чалиб, кўшиқ айттар эди. Уларнинг гуруҳи кейинчалик «Ҳабибия мактаби гуруҳи» сифатида байрамларда чиқиш қила бошлади.

Мактабдан сўнг ўқитувчилар коллежини битиргач, инглиз тили муаллими даражасини олиш учун икки йил Ҳиндистонда ҳам ўқиди. Аҳмад Зоҳир Ҳофиз, Саъдий, Бедил, Жалололдин Балхий каби машҳур форс

шоирларининг ғазалларини куйлай бошлади. У айниқса, Жалололдин Румий ижодига катта муҳаббат билан қарар эди.

Аҳмад Зоҳир ўн йил ижод қилди. Аммо шу қисқа фурсатда 30 дан ортиқ албом чиқарди. Дарий, пуштун, ҳинд, инглиз тилларида кўшиқлар куйлади. Дунёда бу борада унга тенг келадиган санъаткор йўқ. Йилига учтадан, баъзан тўртта албом чиқариш ҳалигача ҳеч кимга насиб қилмаган. Кўшиқчилар қироли бундан эллик йил бурун, ҳозирги шароитлар, эндиги чолғу асбоблари-ю компьютерлар, замонавий овоз ёзиш студиялари бўлмаган замонда баъзи албомларини бор-йўғи бир кунда ёзиб битирган. 14-15 та кўшиқни жонли ижрода, созандалар жўрлигида бир кунда ёзиб тугаллашни тасаввур қилиб кўринг.

Шунчалик иқтидор эгаси масъулиятни, мухлис олдига жавобгарликни бир зум бўлса-да, унутмаган. Айтишларича, бир куни уни марказий телевидениега чақирди. Ўшанда ҳофиз эфирга узатиладиган бир кўшиқни 47 марта қайта-қайта ёздирган экан. Бунинг саба-

бини сўрашганида, у: «Томошабин кўзига оддий хиргойичи сифатида кўринишдан кўрқаман. Мухлис санъаткорнинг қаноти у бўлмаса, биз парвоз қилолмаймиз» деган экан. Тириклик чоғидаёқ доврўғи оламга ёйилган Аҳмад Зоҳир тингловчини шунчалик ҳурмат қилган экан, унинг юқоридаги фикрларидан бизнинг саводи ҳаминқадар, аммо кибри самоқадар бўлган баъзи хонандаларимиз ўрناق олса арзийди...

Аҳмад Зоҳирнинг шуҳрати бутун дунёга ёйилгани учун ҳам Афғонистонда кўшиқчилик санъатига эҳтиром ортди.

Аҳмад Зоҳирни форсийзабон мамлакатлар бирдек севишар, концерт беришга чақирдишар эди. Уни Покистон, Эрон, Ҳиндистон, Тожикистонда ҳам севар эдилар. Аҳмад Зоҳир Россияда ҳам концерт берган, Россия телевидениеси уни намойиш қилган.

Унинг кўшиқларини барча мамлакатлар, ҳатто Фарбда ҳам куйлашади, оҳанглари асосида кўшиқлар яратишади. Ўзбек шинавандалари Ўзбекистон халқ артистлари Шерали Жўраев, Ортиқ Отажонов, Бобомурод Ҳамдамов, Насиба Абдуллаева, Мардон Мавлонов ва бошқа кўплаб хонандалар ижросида Аҳмад Зоҳир кўшиқларини тинглашган.

Аҳмад Зоҳир айнан туғилган кунида, 1979 йилнинг 14 июн куни Саланг довонида автоҳалокат туфайли нобуд бўлди. Ўша куни Кобул кўчаларида ҳаракат тўхтади. Барча таълим муассасаларида ўқиш, барча корхоналарда иш тўхтади. Афғон халқи эрка

кўшиқчиси Аҳмад Зоҳир билан видалашгани чиқди. Уни халқ бугунги кунга қадар зиёрат қилаётган «Солиҳ шаҳидлар» қабристонига дафн этишди.

Аҳмад Зоҳирнинг хотини, ўғли Ришод, қизи Шабнам ҳам Америкада яшайди. Ришод Зоҳир худди икки томчи сувдек Аҳмад Зоҳирга ўхшайди. Аҳён-аҳёнда отаси каби кўшиқ айтиб туради.

Аҳмад Зоҳир серқирра истеъдоди, дунёқарашининг кенглиги, намунали хулқи билан бошқалардан ажралиб турган. Мусиқани астойдил хушлагани боис улўғ ҳинд бастакори Рави Шанканинг ижодий фаолиятини кунт билан ўрганган бўлса, шеърятга бўлган муҳаббати туфайли 20 аср форс шеърятининг ёрқин намояндаси Фуруғ Фаррухзоданинг барча шеърларини деярли ёд олган. Фалсафага қизиқгани учун Эйнштейнни кунт билан ўқиган, шарқ алломалари ва сўфийлар ҳаётини ўрганган.

Бугунги кунда ҳам афғон ёшлари Аҳмад Зоҳирни бир дам бўлса-да, унутишгани йўқ. Улар улўғ ҳофизнинг кўшиқларини севиб куйлашади, Аҳмад Зоҳир кўшиқлари бўйича танлов ўтказишади. Соф муҳаббат, инсоний фазилатларни чин дилдан куйлаган санъаткор кўшиқлари бошқа миллатлар, айниқса, ўзбеклар томонидан ҳам меҳр ва соғинч билан тараннум этилиши ҳамда тингланиши урф-одати, санъати, навоси бир халқларни ўзаро жипс, аҳил-иноқ бўлиб яшашга ундаши билан алоҳида аҳамият касб этади.

Мақсуд ЖОНИХОНОВ

Кисқа сатрларда ўқинг

Адлия вазирлиги 1000 та юрист лавозимига танлов эълон қилади.

Менинг отим Улуғбек, ҳужжатдаги тўлиқ исми — Ҳамдамов Улуғбек Абдуваҳобович. Шу исмда элим босиб ўтган тарих мужассам: ҳам араб таъсири — Абдуваҳоб, ҳам форс таъсири — Ҳамдам. Шу билан бирга, туркий эканлигим отимдан маълум — Улуғбек. «Ов» ва «вич» қўшимчаларида эса руснинг изи.

Йўқ, бошқа элларга оид исмлардан воз кечиш керак демоқчи эмасман, асло! Жамиятда инқилобий ўзгаришлар, радикализм йўлларини ёқламайман. Улар ҳам қўйилсин, лекин шу билан бирга, биз аслида ким эканлигимизни билдириб турадиган отларни — тур-

еканлигини уқтириш учун бўлса керак, унинг тили ва бармоқларининг учига алоҳидалик муҳрини босди. Шундан менинг бармоғим изи сизникига, сизники уникига, уники эса меникига ўхшамайди. Бас, шундай экан, ана шу алоҳидалар уйғунлигидан гўзал бир дунё яралади. Кўкдаги камалак ҳам турли ранглар гаммасидан иборатку! Ҳа, Яратган Эгамиз табиатнинг ўзида бизга ўрнатилган намуналар кўрсатиб қўйган, фақат уларни топиб ўқиб, сўнг уқиб ҳаётимизга татбиқ эта олиш-олмаслик кўпроқ бизнинг ўзимизга боғлиқ бўлиб қолмоқда...

(Шундай дейману, ҳозирги глобализм даврига, унда миллатлар, урф-одатлар, тиллар, ҳамма-ҳаммаси бир-бирига таъсир қилиб, аралашиб кетаётганини кўриб, мулоҳаза қилиб, балки мен дунёдан орқада қолиб кетаётгандирман, тараққиётга, ўзим тушуниб-тушунмай оламшумул ўзгаришларга қарши туриб қолаётгандирман яхшиси, йўлдан чекилаю жим бўлай, деб ҳам ўйлайман. Чунки

дунёда бир тил, бир дин ва бир хил маданият ҳукмронлик қилса, балки ўзаро тил топишиш осон кечару ҳамда урушлар камроқ бўлиб, инсоният бахтлироқ яшар, — мулоҳаза юритаман яна ичимда. Ким билсин! Балки, сиз биларсиз, замондош?..)

Бошқа томондан эса, “ўзи туркона отлар қанча қолган?” дея ўзимга ўзим савол бераман. Жуда оз. Жудаям. Ўтмишимиз нақадар аччиқ бизнинг, нақадар аччиқ!.. Балки шунинг учун куй ва қўшиқларимиз ҳам шунчалар ҳазиндир... Чунки “Ота” деган романи ёзганимда қани, барча исмлар туркона бўлсин-чи, деб бир тажриба ўтказиб кўрдим. Менга маъқул келадиган отлар жуда оз экан. Аранг топдим, денг. Балки мен эслай олмагандирман. Балки биргалашиб туркона отларни эслармиз. Кейин биргалашиб китобча ҳам қилармиз (Бир китобча бўлгулик от қолганми ўзи, денг!). Бу ҳам бир ожизона таклифда. Қани, кетдик бўлмаса, мен йўлакай эсимга келганини айтаман, қолганини сиз эслатинг:

1. Ўткир	15. Жўра	29. Толмас
2. Ўлмас	16. Элбек	30. Кўрқмас
3. Тўлқин	17. Турсун	31. Чаққон
4. Эркин	18. Турғун	32. Денгиз
5. Ёғду	19. Турсуной	33. Очил
6. Ёрқин	20. Турғуной	34. Тўлан
7. Севинч	21. Ўғилой	35. Тўлибой
8. Қувонч	22. Ойдин	36. Қамчибек
9. Қувондиқ	23. Ботир	37. Кенжабек
10. Отабек	24. Теша	38. Бобо
11. Ойбек	25. Болта	39. Йўлчи
12. Улуғбек	26. Ўроқ	40. Ўринбой
13. Темир	27. Бўри	41. Билгамиш
14. Тилак	28. Кўчқор	42. Алпомиш...

Улуғбек ҲАМДАМ

ҲУШЁРЛИК — ХАВФСИЗЛИК КАФОЛАТИ!

Аҳолининг ис газидан бепарволик билан фойдаланиши оқибатида кўплаб кўнгилсиз ҳолатлар юзага келмоқда. Статистикага кўра, ҳар йили минглаб инсонлар айнан ис газидан азият чекади.

Ушбу кўнгилсизликларнинг олдини олиш мақсадида ҳар ой ФВВ томонидан аҳоли ўртасида ёнғин хавфсизлиги қоидаларини тушунтириш ва уларга риоя қилиш бўйича учрашувлар мунтазам ўтказилапти. Айни вақт шундай тадбирлар Тошкент шаҳри Яққасарой туманида ташкил этилмоқда.

Туман Фавқулодда вазиятлар бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тарғибот-ташвиқот ишлари жараёнида газ қурилмаларидан фойдаланаётганда қандай ҳаракат қилиш, уларни қаровсиз қолдирмаслик, хонада ис газини сезганда ёки ёнғин содир бўлганда нима қилиш лозимлиги ҳақида маълумотлар берилди.

Йиғилиш давомида мутасаддилар амалга ошириляётган тадбирлардан кўзланган асосий мақсад аҳоли ўртасида ёнғинларга қарши курашишни кучайтиришдан иборатлиги ҳақида таъкидладилар.

Халқимизда “Ҳар қандай кичкина эътиборсизлик — катта кўнгилсизликни келтириб чиқариши мумкин” деган мақол бежизга айтилмаган. Биргина кичик хатомиз нафақат ўзимизга, балки жамиятимиз ва юртдошларимиз ҳаётига хавф солиши мумкин. Шундай экан, эътиборсизлик оқибатида кўнгилсиз воқеалар содир бўлишининг олдини олиш зарур. Унутмайликки, ҳушёрлик хавфсизлик кафолатидир.

Рустам УЛХЎЖАЕВ,
Яққасарой тумани ФВВ
бошлигининг Фавқулодда
вазиятларни бартараф этиш
бўйича ўринбосари, майор

ОТИНГИЗ НИМА?

кона отларни ўғил-қизларимизга кўпроқ қўяйлик. Токи, мувозанат ҳосил бўлсин! Исмимиз тўлиқ айтилганда, хорижлик суҳбатдошимиз “арабмисиз?”, “форсмисиз?” дея сўроққа тутмасин. Ёки сизда бўлмаганми бундай ҳол?!..

Ўриснинг таъсири 130 йил бўлди. Ҳануз бор, албатта. Шунинг учун унинг таъсирида Маркс, Мэлис, Артур... (гарчи, Маркс, Артур деган исмлар русча бўлмаса-да, рус таъсирида бизга кириб келган. Мэлис дегани эса Маркс, Энгельс, Ленин, Сталин деган отларнинг қисқартмаси) санокли отларгина ўзбекистонлик Шарқ фарзандларига қўйилган. Агар таъсир арабники каби узоқроқ давом этганда, ҳеч шубҳа йўқки, Иван, Наташа деган исмлар билан кўрақўз болалар атрофимизда чопиб юрарди.

Қатор ўтирган талабаларга мурожаат қиламан:

- Ўзингизни таништиринг!
- Сарвар, Билол, Суннат, Дилдора, Наргиза, Сумайро, Имрон, Шерзод, Мухлиса, Муслима ва ниҳоят, Ўғилой...

10 тадан кейин 1 та туркона от.

“Ўғилой” исмини оилада ўғил ҳам туғилсин деган ният билан қўйишади, одатда. Биз ҳам ота-боболаримизнинг ниятига эргашиб, кўпроқ шундай отлар қўяйликки, натижада ўғил-қизларимиз туркона отлари билан ҳам туғилсин, кўча-кўйга, чет элларга чиққанда, уларнинг исмларидан туркийлар экани билиниб турсин!

Шу маънода, икки болангиз бўлса, бирига туркийча от қўйиб, бошқасига ўзингиз ёқтирган бошқача исм бераверинг, дегим келади. Майли, у исм арабча бўлсин, форсча ёки жухудча, лекин аввало, миллат сифатидаги ўзакни сақлаб қолишни унутмайлик. Бу эса, фарзандларимизга бераётган отларимизга ҳам боғлиқ.

Агар сизнинг миллатингиз қирғиз, тожик, татар ё қозоқ бўлса, худди шуни ўз элингиз манфаатидан келиб чиқиб амалга оширинг. Мақсад — ўзлик ва ранг барангликни сақлаб қолиш. Зеро, Аллоҳ ўз бандаларига турли ирқ, миллат, тил ва урф-одатларга мансубликни берди. Ҳар бир инсон алоҳида бир олам

Кисқа
сатрларда
ўқинг

Жиззахда икки киши пичоқланиши оқибатида вафот этди.

Тоғлардаги танга ҳақида болалигимда бир-икки бор эшитгандим. Эмишки, у эрга кириб қолган одам қайтиб чиқиб кета олмас экан. Бир томон тик тошлик қоя, қолган тарафлар тубсиз жарлик. Бу ерга ўтиб қолганим — нишабликдан орта қайтиш имконсиз. Атай фақат (ана шу қопқонга) тушиш учун мўлжаллаб қўйилгандек. Бир кулгим қистайди, бир хўрлигим келади. Нима жин уриб бу ерга келиб қолдим ўзи?!

Тинчгина шаҳарда юрувдим, қишлоқни кўмсаб уйга отландим. Ҳовли торлик қилиб, тоққа йўл олдим. Мана охири келганим — «кенг» ерда ўтирибман, бутун дунёни кафтдагидек кўриб. Одамзот қизиқ иссиққа ҳам совуққа ҳам, узоққа ҳам яқинга ҳам чидамайди. Ишга кетаётсам қишлоқдан зўрға, ўз-ўзимни авраб, аранг чиқиб кетаман. Вақт ўтиб қишлоққа отлансам ҳам шу аҳвол. Шаҳарда кўз илғамас ришталар билан юзлаб юмушларга боғланиб қолганимни ҳис қиламан. Бирини бажарсанг, иккинчиси қолиб кетади. Нима бўлса бўлар дейман-да бир силтаниб катта йўлга, ундан уловга чиқиб оламан. Бу йўллардан қаерларга бориш мумкин? Йўл бўйлаб юзлаб, минглаб хонадонлар.

Олдинда яна қанча? Улар орасидаги биргина уйга интиқман. Фақат ўша манзилдагина шодумонлик нималигини англайман. Машинанинг бир маромда гувуллашидан бир оз мизғиб, алоқ-чалоқ туш кўрибман. Қаттиқ зилзила бўлаётганмиш. Кўпчилик уйларнинг деворлари ёрилиб кетган. Уйга кирар-кирмасимдан осмонни қуюқ булут қоплаб, жала бошланибди. Бирпасда ҳовлилардан сел ариқдек оқа бошлади...

Беўхшов сигналдан сергакланиб, кўзимни очдим. Катта йўлда питиллаб кетаётган машинадаман. Атрофни жи-им кузатаман. Йўлимда учраган ҳар бир нарса нимагадир ишора қилаётгандек. Буғдойзорлар шамолда денгиздек чайқалади. Сарғая бошлаган бошоқлар бош силкитиб хўшлашади. Қишлоғим, Ойқорнинг қорли тоғлари олислардан кучоғини очиб қаршилайди. Ойлар ўтиб яна қайтаётганимдан севинади, менимча. Жилғаларидаги сув ўйноқлаб пойимга шошилади. Ундаги шаффофлик қалбимга кўчади. Шаҳарга кетаётганимда тоғлар тунд қиёфада бўлади. Буни катта йўлга чиқиб, ортимга қараганимда сезаман. Майин шаббода билан елкамга қоқиб, далда беради. Бундан куч-қувватга тўлиб, яна илдамроқ илгарилариман. Қайтаётганимда илонизи чўққилар пастлаб келаётгандек, қаршимга пешвоз чиқиб, пешонамдан ўпмоқчи бўлиб эгилаётгандек туюлади.

Мана ҳозир ўша чўққиди дардимни кимга айтишни билмай ўтириб-

ман. Қишлоққа узоқ термиламан, чайқалаётган дарахтзорга ўхшайди. Хув, ана, қишлоқнинг боши — катта қир. У ерда қадимий қабристон бор. Қир устига чиққанда юрак бир ҳапқиради-эй: «Яна келдим, эй, жонажон қишлоғим, сени қанчалар со-

ОТА УЙ

финганимни, қароғимда опичлаб юрганимни тасаввур қила олмайсан. Ўйинқароқ бола кўнглини хўшлагани келди, десанг адашасан. Йўқ, мен сени ўзимдан ҳам яхши кўраман. Тупроғинга сингиб кетгим, сенга жо бўлгим бор. Баҳору кузда кичкинтойларнинг юрагига кўрқинч солиб деразаларни чертадиган, томларни тақиллатиб қочадиган шамолга айланиб, ҳар бир хонадондан хабар олгим келади...»

Ҳовлида куймаланаётган онамни кўра солиб, кучоғига отаман ўзимни. Ажинлари кўпайгандек кўринади. Отам ҳассага таяниб, ҳовлига чиқади. Уйга кирарканмиз уни бир четга улоқтираман, чириган ёғоччалик нафим тегмаётганидан ғашим келади. Ота-онамни маҳкам бағримга босиб, тоабод бағирларида қолишни истайман.

Вақт, замон ва макон моҳиятини йўқотади. Бирпасда қоронғу тушади. Барқут булутлар устида сузаётгандек, тоғлар алла айтаётгандек уйқуга кетаман. Тиникиб ухлайман. Эрталаб асабни бузадиган соат кўнғироғи ўрнига гиёҳларнинг хуш бўйидан, қушларнинг чуғур-чуғуридан уйғонаман. Очиқ эшикдан пурвиқор тоғларни томоша қилиб ётаман. Унинг энг баланд чўққисига чиқиб ҳайқиргим келади.

Ҳозир худди ўша ерданман. Хоҳлаганимча бақиряпман. Бирор кимса сас бермайди. «Ўт-ўланларга тирмашиб чиқсаммикан» деган ўй ўтади хаёлимдан. Қовжираётган майсалар кўлимда ғижимланиб кетади. Ичимда бир нима узилади. Умидсизланаман. Қишлоғимга термиламан, бола хаёлларим билан кўчаларни айланаман.

Балон ғилдиратиб, чанга бела-ниб юришларимиз унутилаётган тушга ўхшайди. Опам билан акам маҳалла болалари «орқага ташлаш» ўйнаяпти. Ўзимни улда қила олмай-диган ёшдаман. Ёнимдаги синглим болаараваси билан чангалзорга ту-

шиб кетган... Сингилларимни соғинаман. Соатлаб эртақ айтиб берардим. Тўқиётганимни билиб туриб, давомини сўраб ҳоли-жонимга қўйишмасди. Боғимиздаги дарахтларнинг тагида линза-линза ўйнардик. Ўшанда қишлоқда линза чиқибди, деган гап тарқалганди. Кўчада ҳоли ушлаб олган одамни ўлдиришдан ҳам тоймасмиш. Кундузи «аканг ботирлар» бир-биримизни кўрқитишга уста эдиг-у қоронғу тушиши билан паналаб қолардик. Гапирилган махлуқлар кўзимизга кўринади. Онамининг тиззасига бошимни қўйиб ухлаб қолардим.

Ҳозир онам ҳамиша неваралари қуршовида. Бир гал отам билан шифохонага келиб, икки-уч ҳафта қолиб кетишди. Онамининг жиянчанинги расмини қайта-қайта ўпаётганини кўриб қолдим.

— Тинчликми, онажон.

— Невараларимни соғиндим, тезроқ кетмасак бўлмайди, — дейди кўзига ёш олмоқдан бери бўлиб.

Энди онамни соғина бошладим. Акам билан уришиб қолсак, хивчин олиб жазолаганида «онажон, онажон» дея йиғлардик. Ўқувчилик йилларим қаттиқ бетоб бўлиб қолдилар. Икки ҳафта шифохонада ётиб даволанди. Ўшанда онамга атаб учта шеър ёзгандим. Ҳайиқа-ҳайиқа отамга кўрсатганман.

Хаёл олиб қочиб (қаттиқ чарчанимдан бўлса керак) тошга бошимни қўйган маҳал кўзим илинибди. Бир пайт кимдир ёрдам сўраб қичқиргандек бўлди. Қулоқ солсам қирғийларнинг овози. Мени емиш қилишмоқчимикин? Одатда, болакайларга ташланмаса катталарга

журъати етмасди. Улар қийқиришар, нималаргадир ишора қиларди. Кейин қайларгадир учиб кетди. Ўша томонга қарасам, сувнинг шалдираган овози эшитилди.

Қаердалигимни ҳам унутиб хаёлланиб қолдим. Майсалар менга ҳамдард бўлаётгандек чайқалиб, эгила-эгила салом берган бўлди. Уларнинг жуссалари тоғ сайлларидан пайҳон бўлиб кетганди. Юқори-га, харсангтошга умид билан термилдим. Балки, у билар бу ердан чиқиб кетиш йўлини.

Харсангтошнинг юрагига қулоқ тутдим. Чўнг қоятошга туташиб кетган кекса харсанг наъра тортиб юборишдан ўзини аранг тийиб турарди. Унинг бағрига бу эрга келганларнинг номи ўйиб ташланган. Йўлда кўрган тушимнинг таъбирини ҳам сўрамоқчийдим, иймандим. Сарватли чўққиларга термилдим. Сўнг умидим улардан. Яқинлашганим сари ҳадигим ортарди. Оёқларим толиқди. Узоқдаги қишлоғимга термиламан, кўрган тушим нимага ишора?!

Қоятош мени мағрур тинглаб, секин хўрсиниб қўйди: «Сен бола эдинг, — деди оҳиста, — хув, қирлар бағри лолаларга безанганди. Одамлар уларни таг-томири билан қириб ташлади, — бир ютиниб давом этди у. — Лолалар тепароққа, яна ҳам юқорироққа чиқаверишди. Пайҳон қилинаверди. Ортимга боқ, нақадар гўзал. Аранг асраяпман...»

Ишора қилган томонига итоаткорона ўтдим. Шунда, шунда мўъжизага гувоҳ бўлдим. Чаман-чаман лолаларни кўриб, баҳри дилим очилиб кетди. Улар силкиниб-силкиниб, ўзига чорларди. Ташвишларим, орзу-ю хаёллар унут бўлди. Лолаларнинг ёнига узала тушдим. Улар менинги сочларимни силади, бири келиб қулоғимга пичирлади. Тўрт-бештаси толиққан оёқларимни уқалашга тушди. Осмон-у фалакда, барқут булутлар устида кезаётгандек эдим.

Наҳот орзулар энди фақат чўққиларда яшаётган бўлса!?

Кун оға бошлади. Беғидир лолалар билан хўшлашгим келмасди. Эргаштириб кетишни истадим, унсиз жилмайиб рад қилишди. Табиат билан уйғунлашиб кетгандим. Сўзсиз тиллашардик. Қани эди бир-биримизни боғлаган ришта ҳечам узилмаса. Севинчи ичига сиғмай қиқир-қиқир қилаётган қор эрувидаги жилғалар менга йўлбошчилик қилди. Узундан-узун шаршара қишлоққа элтадиган энг яқин йўлни кўрсатиб турарди.

Азиз НОРҚУЛОВ,
Мудофаа вазирлиги ахборот ва
оммавий коммуникация
департаменти бўлим бошлиғи

Кисқа
сатрларда
ўқинг

Ҳисоблагичлар фақат ДҲМ ёки ЯИДҲП орқали
қиёсловдан ўтказилади.

МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ АХБОРОТИ

2021 йил 14 август куни Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда округ сайлов комиссияларининг шахсий таркиби тасдиқланди ва Оммавий ахборот воситалари вакиллари аккредитациядан ўтказилди. Шунингдек, 2021 йил 24 октябрь куни бўлиб ўтадиган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловда иштирок этиш учун сиёсий партияларга ижозат бериш тўғрисида аризалар келиб тушиши навбатида қуйидаги қарорлар қабул қилинди:

1. Ўзбекистон Экологик партиясига Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида иштирок

этишига ижозат бериш тўғрисида Марказий сайлов комиссиясининг 1094-сон қарори;

2. Ўзбекистон Халқ демократик партиясига Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида иштирок этишига ижозат бериш тўғрисида Марказий сайлов комиссиясининг 1095-сон қарори;

3. Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партиясига Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида иштирок этишига ижозат бериш тўғрисида Марказий сайлов комиссиясининг 1096-сон қарори;

4. Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партиясига Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида иштирок этишига ижозат бериш тўғрисида Марказий сайлов комиссиясининг 1097-сон қарори;

5. Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясига Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида иштирок этишига ижозат бериш тўғрисида Марказий сайлов комиссиясининг 1098-сон қарори.

Мазкур қарорлар Марказий сайлов комиссиясининг расмий веб-сайтида эълон қилинди.

Марказий сайлов комиссияси Матбуот хизмати

ҳақидаги бўлим ва Ушбу жойда яшовчи уй хўжаликлари сони ва уй хўжалиги аъзолари рўйхати тўғрисида бўлимлардан ташкил топган;

2-шакл. “Шахсга оид саволнома”.

Ушбу шаклга асосий демографик кўрсаткичларга тегишли саволлар, аҳолининг миллий хусусиятлари ва фуқаролигига тегишли саволлар, аҳолининг таълим даражасига тегишли саволлар, уй хўжалиги аъзоларининг иқтисодий ҳолатига тегишли саволлар, аҳолининг бандлигига тегишли саволлар ва болалар сонига тегишли саволлар киритилган;

3-шакл. “Ўзбекистон Республикасига вақтинча келган чет эл фуқаролари учун саволнома”.

Ушбу шаклда Ўзбекистон Республикасига вақтинча келган хорижий давлат фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар тўғрисидаги шахсга оид маълумотларни йиғиш бўйича саволлар киритилган.

4-шакл. “Аҳолининг айрим тоифаларига нисбатан шахсга доир маълумотларни йиғиш бўйича саволнома”.

Ушбу шакл махсус муассаса ва ташкилотларда рўйхатга олинган респондентлар учун мўлжалланган бўлиб, саволномада ушбу муассасада яшовчиларнинг асосий маълумотлари рўйхати ёзилади ва шу билан биргаликда ҳар бир шахс учун 2-шакл ҳам тўлдирилади.

5-шакл. “Вақтинча турган жойи бўйича Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар учун назорат варақаси”.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари доимий яшаш жойидан бошқа жойда вақтинчлаик бўлиб турганларида, ушбу икки манзилда ҳам рўйхатга олиниб, аҳоли сони сунъий равишда ошиб кетмаслиги, яъни бир шахсни икки маротаба аҳоли сонига қўшиб юборишнинг олдини олиш мақсадида назорат варақаси ишлаб чиқилган.

СИНОВ ТАРИҚАСИДА АҲОЛИНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ

Синов тариқасида аҳолини рўйхатга олиш бу — ҳар ўн йилда бир маротаба аҳолини рўйхатга олишнинг асосий босқичи бўлиб, рўйхатга олишнинг ташкилий ва методик принципларини, дастурий-техник таъминоти ва маълумотларни қайта ишлашнинг технологик жараёнларини синовдан ўтказишга имкон берувчи амалий тадбир ҳисобланади.

Аҳолини рўйхатга олиш тадбири уч босқичда амалга оширилади. Ушбу босқичларнинг биринчиси яъни, тайёргарлик босқичида аҳолини синов тариқасида рўйхатга олиш тадбири ўтказилади. Шунинг учун ушбу босқич аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш учун жуда ҳам муҳим.

Синов тариқасида аҳолини рўйхатга олиш аҳолининг ялпи рўйхатга олишга тайёргарлик кўришда узоқ вақтдан бери амалга оширилаётган амалиётдир, чунки у кенг миқёсли услубий технологик ва ташкилий масалаларни ишлаб чиқишга имкон беради.

Ҳуқуқий асослари

Маълумки, “Аҳолини рўйхатга олиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 22-моддаси синов тариқасида аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш белгиланган бўлиб, синов тариқасида аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади деб кўрсатилган.

Шунга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 11 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикасида 2023 йилда аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш чоратадбирлари тўғрисида”ги қарорига асосан 2021 йил 1-25 ноябрь кунлари Андижон вилоятининг Хўжа-

обод тумани, Тошкент вилоятининг Юқори Чирчиқ тумани, Хоразм вилоятининг Хива шаҳри ҳамда Тошкент шаҳрининг Яшнобод туманида синов тариқасида аҳолини рўйхатга олишни ўтказиш белгиланди.

Мазкур қарор билан Ўзбекистон Республикасида 2023 йилда аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом, Ўзбекистон Республикасида 2021 йилда синов тариқасида аҳолини рўйхатга олиш варағи шакллари, Аҳолини рўйхатга олиш жараёнларига жисмоний ва юридик шахсларни жалб этиш ва уларга ҳақ тўлаш тартиби тўғрисидаги низом ва Ўзбекистон Республикасида 2023 йилда аҳолини рўйхатга олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ҳамда натижаларини эълон қилиш бўйича “Йўл харитаси” тасдиқланди.

Ўзбекистон Республикасида 2021 йилда синов тариқасида аҳолини рўйхатга олиш варағи шакллари бешта шаклдан иборат:

1-шакл. “Тураржойнинг хусусиятлари ва унда яшовчилар рўйхати”.

Ушбу шакл Тураржой хусусиятлари бўлими, Уй хўжалиги аъзолари узоқ вақт фойдаланадиган воситалар билан таъминланганлиги

Кисқа сатрларда ўқинг

Tashkent city ҳудудида барпо қилинган Хилтон меҳмонхонаси сотувга қўйилди.

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Экология ва аτροφ-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси.

Ўзбекистон экологик ҳаракати.

Ўзбекистон Нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.

БОШ МУҲАРРИР

Мақсуд ЖОНИХОНОВ

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:

Адҳам Бекмуродов
Акмал Саидов
Ақтам Ҳайитов
Нарзулло Обломуродов
Адҳам Икромов

Газета таҳририятнинг компьютер бўлимида саҳифаланди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Манзил: Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-608
Адади: 2016.

Пайшанба куни чиқади.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2 босма табоқ, Баҳоси келишилган нарҳда.
Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 2006 йил 0010-рақам билан рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722

Навбатчи: Дилбар МАҲМУДОВА

100000, Тошкент шаҳри
Матбуотчилар кўчаси 32.
Маълумот учун телефонлар:
(71) 233-72-77,
233-91-55
Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта:
jamiyat@mail.uz
Газета индекси — 131
«ЖАМИЯТ»дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.
ЎЗА якуни:
Топширилган вақти: 17:05
1 2 3 4 5 6

**«QO'QON VIOKIMYO» AJ
ЖАМОАСИ
ХАЛҚИМИЗНИ**

**Мустақиллигимизнинг
30 йиллик шодиёнаси
билан муборакбод этади.**

Мустақиллик биз учун
ҳаётимизнинг маъно-мазмунини
бутунлай ўзгартирган, тарихимизда
янги саҳифа очган буюк воқеа бўлиб,
Ватанимизни, халқимизни
эски мустабид тизим кишанларидан
озод қилгани, миллий демократик давлат
қуриш, барча мамлакатлар
ва халқлар билан тенг бўлиб,
фаровон ҳаёт барпо этиш йўлини
очиб бергани билан қадрли ва
мўътабардир! Шу ўринда биз ҳам
сизни ушбу байрам
билан муборакбод этамиз.

**Ватанимиз тинч, осмонимиз мусаффо,
мустақиллигимиз абадий бўлсин!**

